

Täysistunto

Tiistai 5.11.2019 klo 14.00—19.35

7. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2019 neljänneksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 67/2019 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan aikaa enintään 2,5 tuntia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

14.02 **Valtiovarainministeri Mika Lintilä** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen vuoden 2019 bruttokansantuotteen ennustetaan kasvavan 1,5 prosenttia. Maailmantalouden kasvu hidastui kuluvana vuonna kauppakonfliktiin liittyvän epävarmuuden takia, ja Suomen vientikysynnän kasvu hidastuu voimakkaasti tänä vuonna. Tavaraviennin kasvu on vaatimatonta meriteollisuutta lukuun ottamatta. Yksityisten investointien arvioidaan kääntyvän laskuun vuoden 2019 aikana. Yksityisen kulutuksen kasvu jatkuu kuitenkin edelleen nopeana ansiotason nousun sekä työllisyyden kohentumisen johdosta.

Arvoisa puhemies! Kuopiossa tapahtuneen väkivaltaisen iskun jälkihoitoon ehdotetaan hallituksen neljännessä lisätalousarviossa sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle 0,6 miljoonaa euroa ja opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle 0,4 miljoonaa euroa eli yhteensä miljoona euroa. Ehdotetun lisämäärärahan tavoitteena on varmistaa muun muassa traumahoidon ja psykososiaalisen tuen järjestäminen. Lisäksi Savon koulutuskuntayhtymän iskusta aiheutuneita ylimääräisiä kustannuksia ehdotetaan korvattavaksi, mikä mahdollistaa koulutuksen sujuvan jatkumisen ja tilanteen normalisoitumiseksi tarvittavat muut toimet.

Maahanmuuttoviraston toiminnan turvaamiseen ehdotetaan 4,7 miljoonaa euroa ja viraston välttämättömiin ICT-menoihin 1,1 miljoonaa euroa lisärahoitusta. Vastaavasti Ruokaviraston toimintamenoihin ehdotetaan 3 miljoonan euron lisäystä viraston toiminnan turvaamiseksi. Valtionavustukseen yritysten kansainvälistymiseen ja yrittäjyyden edistämiseen ehdotetaan 290 000 euron lisäystä pk-yrityksille suunnattavaan työsuhdeneuvontaan.

Arvoisa puhemies! Varsinaisten tulojen 114 miljoonaa euron lisäys ja määrärahojen 95 miljoonan euron lisäys huomioon ottaen vuoden 2019 neljäs lisätalousarvioesitys vähentää valtion nettolainanoton tarvetta 19 miljardilla eurolla. Valtion nettolainanotoksi vuonna 2019 arvioidaan noin 2,4 miljardia euroa. Valtionvelan määrän vuoden 2019 lopussa arvioidaan olevan noin 107 miljardia euroa, mikä on noin 44 prosenttia suhteessa bruttokan-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2019 vp

santuotteeseen. Valtionvelan suhteessa bruttokansantuotteeseen ennustetaan siis laskevan viime vuodesta, vaikka talouskasvu on hidastumassa.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ja sitten käydään keskusteluun.

14.06 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät ministerit, edustajakollegat ja muut paikalla olijat! Meillä on käsittelyssä tämän vuoden neljäs lisätalousarvio, ja tämän voisi aika hyvin kiteyttää, tiivistää: lisää velkaa, lisää velkaa ja vielä kerran lisää velkaa. [Välihuutoja vasemmalta — Paavo Arhinmäki: Kuulitteko, kun valtiovarainministeri sanoi, että velanotto vähenee!] Vuosi sitten tässä salissa, kun käsiteltiin tämän vuoden valtion talousarviota, arvioitiin tänä vuonna uutta velkaa otettavan 1,4 miljardia. Nyt, kun tämä hallitus on hetken ollut vallassa, tämä summa on paisunut vaivihkaa miljardilla eurolla yhteensä 2,4 miljardiin. Hallitus tekee tässäkin esityksessä sinänsä kyllä tarpeellisia panostuksia eri kohteisiin, mutta ne kaikki tehdään lisävelanotolla. Työllisyystoimia ei tässä lisätalousarviossa valitettavasti näy eikä kuulu.

Ekonomistien arvioiden mukaan hallituksen toimien, siis tämän Rinteen hallituksen tähän mennessä tekemien toimien, nettovaikutus työllisyyteen on negatiivinen. Suomen työllisyyskehitys olisi siis parempi, jos Rinteen hallitus ei olisi tehnyt mitään. [Kokoomuksen ryhmästä: Oho!] Eli työllisyystilanne olisi tässä maassa parempi, jos Rinteen hallitus ei olisi tehnyt mitään. [Pia Viitanen: Voisitteko perustella?] Talouspolitiikan arviointineuvostonkin tyrmää pääministeri Antti Rinteen hallituksen talouspolitiikan. Talouspolitiikan arviointineuvosto toteaa: Työllisyysasetavoitteen saavuttamiseksi ei ole esitetty toimenpiteitä. Kokonaisuudessaan talouspolitiikalle asetettujen tavoitteiden saavuttaminen vaikuttaa siis sangen epävarmalta. Näin siis talouspolitiikan arviointineuvosto.

Arvoisa puhemies! Haluan antaa kuitenkin kiitosta silloin, kun on kiitoksen paikka. Tässä lisätalousarviossa on muutamia sellaisia kohtia. Erityiskiitoksen haluan antaa liikenneministeri Sanna Marinille siitä, että nyt nämä nopeat raideyhteydet etenevät, ja ne itse asiassa etenevät sillä tavalla kuin niitä on alun perinkin suunniteltu vietävän eteenpäin. Päärata ja tunnin juna etenevät hankeyhtiöiden kautta. Tämä on järkevää ja perusteltua, ja on itse asiassa jo hyvinkin, voisi sanoa, että jopa kiire näiden suunnitelmien eteenpäin saamiseksi, että päästään mukaan seuraavalle EU:n rahoituskaudelle. [Juho Eerola: Rantarata itäänkin!] Myös itään suuntautuva raideyhteys pitää nostaa näissä suunnitelmissa eteen.

Arvoisa puhemies! Muita kiitoksen paikkoja on tietysti se, että hallitus reagoi muun muassa Kuopion iskun jälkihoitoon. On tärkeää antaa kaikki tuki sinne. Myönteistä on myös se, että puolustusministeri Kaikkosen kaudella myös uskottavasta maanpuolustuksesta pidetään huolta ja tässä lisätalousarviossa muun muassa Laivue 2020 -hankkeeseen osoitetaan määrärahoja.

Arvoisa puhemies! Muistan viime kaudelta, kun veteraanien rahoista puhuttiin. Silloin salissa edustaja Viitasen vieressä istui edustaja Heinäluoma, ja silloin, kun oli tämän näköinen esitys, he huusivat kovaa, että veteraaneilta leikataan. [Kimmo Kiljusen välihuuto] Me emme huuda niin, sillä me ymmärrämme sen, että näin tapahtuu euromääräisesti, kun veteraanien määrä vähenee. Eli tässä tehdään itseasiassa ihan samanlainen toimenpide, tässä lisätalousarviossa, mitä viime kaudella oppositiossa ollessaan edustaja Viitanen ja silloinen edustaja Heinäluoma kritisoivat ja huusivat, että te leikkaatte veteraaneilta, kun määräraha väheni. Mutta silloinkin määräraha per veteraani kasvoi. Ja näin tapahtuu tässäkin, ja me kokoomuksena annamme kiitosta siitä oppositiostakin hallitukselle ja vastuumi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2019 vp

nisterille, että veteraanien rahoista pidetään huolta. Pidämme myös myönteisenä sitä, että viime kaudella yhdessä kaikki eri puolueet päättivät siitä, että rintamaveteraanien kuntoutukseen ja kotiin vietäviin palveluihin panostetaan entistä enempi, eli kaikki veteraanit nostettiin nyt tänä vuonna samalle viivalle, eli he saavat samat palvelut, jotka aiemmin ovat saaneet vain sotainvalidit. Tämä on koko eduskunnalta tärkeä arvovalinta, joka silloin tehtiin hallituksen ja opposition yhteisenä päätöksenä.

Arvoisa puhemies! Mutta se, mikä tässä päällimmäisenä näkyy, niin on se, että velan määrä, velan lisäotto kasvaa. Velkaa, velkaa, velkaa otetaan lisää, eikä työllisyystoimia valitettavasti näy.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Tästä halutaan nähtävästi käydä debatti. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää puheenvuoron, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta.

14.12 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että tämä hallitus on muuttanut talouspolitiikan suuntaa. Nyt tehdään tulevaisuuspolitiikkaa entisen kokoomushallituksen leikkauspolitiikan sijaan.

Mitä tulee tähän veteraaniasiaan, niin muistan kyllä varsin hyvin, että olimme aika järkyttyneitä siitä, kun edellisen hallituksen kokoomuslaiset halusivat väen vängällä toteuttaa uudistuksen, jossa rintamalisät indeksijäädettiin. Hallitus esitti näin, tämä on totta. Me päivittelimme sitä ja olimme siitä kauhuissamme. [Timo Heinonen: Ei ollut siitä kysymys!] Kannatti nostaa asia keskusteluun, koska lopputulos oli se, että eduskunnassa yhteisesti tämä jäädytys peruttiin, mutta olimme toki siitä pöyristyneitä, että hallitus ylipäätään tällaista esitti. Tärkeää tietenkin, että voimme yhdessä kaikki [Timo Heinonen: Älkää viit sikö!] yhteisvoimin huolehtia tästä kunnia-asiastamme, rintamaveteraanien asiasta.

14.13 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rahan ja henkilöstön oikea taso esimerkiksi poliisissa tai Maahanmuuttovirastossa ei ole vakio, vaan se riippuu siitä, miten paljon niillä on tehtäviä ja mitä niiltä odotetaan. Se on kestämaton yhtälö, että rahoitus laskee tai pysyy vakiona samalla, kun toimintaympäristö muuttuu vaikeammaksi tai työmäärä lisääntyy.

Poliittisilla päätöksillä voidaan vaikuttaa viranomaisten työmäärään ja siten resurssitarpeeseen. Lainsäädännöllä voidaan vaikuttaa siihen, houkutellaanko Suomeen esimerkiksi ihmisiä, jotka kuormittavat Migriä, poliisia, hallinto-oikeuksia, Kelaa ja kuntia. Akuuttiin vajeeseen pitää tietysti osoittaa lisää rahaa, niin kuin on tehtykin, mutta haluaisin korostaa kokonaisvaltaista politiikkaa, jolla ei luoda ja pahenneta ongelmia vaan estetään niiden syntyä, koska tällä tavalla voidaan hillitä myös kustannusten nousua pitkällä aikajänteellä.

14.14 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella tietysti suurin osa lisätalousarvion muutoksista on tarpeellisia ja välttämättömiä täsmennyksiä, kuten tässä vaiheessa vuotta kuuluukin. Toki meitä huolestuttaa se, minkä edustaja Heinonen toi esiin, että tässä on jo nykyisen vuoden, siis tämän vuoden, velanottoa merkittävästi nyt kasvatettu [Timo Heinonen: Miljardi!] hallituksen toimenpiteillä, miljarditasolla, ja tämä ei tietysti ennakoi kovin hyvää siitä, mikä on ensi vuoden tilanne. niin kuin tiedämme, niin kehyskaudella on velanotto nousemassa jo neljään miljardiin, jos hallituksen omiakin suunnitelmia lukee.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2019 vp

Yksi tärkeä lisäys on tässä se, että Maahanmuuttoviraston jonojen purkuun saadaan voimaa. Katson tätä erityisesti työperäisen maahanmuuton kautta, ja kun edustaja Halla-aho viittasi siihen, että tällä luodaan edellytyksiä talouden pohjalle, niin tässä kyllä luodaan edellytyksiä, jos saadaan nopeutettua työperäistä luvitusta. Tällä hetkellä se on este meidän kasvulle itse asiassa kaikissa maakunnissa hyvin paljon, niin kuin tässä esimerkiksi ministeri Lintilä on moneen kertaan aivan oikein todennut.

Koska tulee hallituksen esitys siitä, että saadaan yksi yhteinen työlupaprosessi työ- ja elinkeinoministeriön, sisäministeriön, ulkoministeriön välillä, milloin saadaan aidosti niin, että kysytään yhtä asiaa vain kerran, [Puhemies koputtaa] ei erikseen Migristä ja sitten [Puhemies: Aika!] uudestaan TE-toimistosta ja niin edelleen? Sisäministeri Ohisalo, joka [Puhemies: Aika!] tässä isointa taakkaa kantaa: miten aiotte saada tämän homman kuntoon, niin että emme ole hidas?

14.15 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Lintilä kuvasi hyvin realistisesti tätä tulevaisuuden näkymää, ja on todella tärkeää, että nämä talouden perusasiat ovat meillä kaikilla tiedossa. Pitää muistuttaa, että tässä pääministeri Rinteen hallituksen ohjelmassahan on monia toimenpiteitä, joilla luodaan edellytyksiä talouden kasvuun. On perusturvan vahvistamista, joka parantaa pienituloisten ostovoimaa, on panostuksia infraan, joka luo edellytyksiä talouden ja teollisuuden kehitykselle, panostuksia koulutukseen ja sitten työvoimapalveluihin.

Minusta edustaja Mykkäsen puheenvuoro oli rakentava. Tällaisia me tarvitsemme. Elikä tämä työperäisen maahanmuuton edistäminen: tässä budjetissa on nyt eväitä siihen, että näitä hakemuksia voidaan käsitellä nopeammin ja voidaan saada niitä kipeästi kaivattuja työntekijöitä kaikkiin maakuntiin, voi melkein sanoa, että kaikille toimialoille. Tämän tyyppistä rakentavaa toimintaa tarvitaan, ja tämä on siis koko eduskunnan asia, tämä on koko Suomen asia, eli ettei kannata hakea vastakkainasettelua. Ja minusta kaikista surullisinta on, jos veteraaniasioilla lähdetään tekemään politiikkaa. [Kokoomuksen ja sosiaalidemokraattien ryhmästä: Juuri näin!] Arvostetaan ja kunnioitetaan veteraaneja, [Puhemies koputtaa] mutta ei lähdetä tekemään politiikkaa. [Eduskunnasta: Juuri näin!]

14.16 Emma Kari vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse haluaisin kiittää hallitusta näistä tärkeistä lisäyksistä. Jokainen euro tässä lisätalousarviossa tulee kyllä tarpeeseen. Samaan aikaan täytyy sanoa, että hieman ihmeelliseltä kyllä kuulostaa tämä opposition kritiikki, kun samaan aikaan sanotaan, että kyllä nämä rahat menevät nyt tärkeään ja oikeaan paikkaan, mutta silti sanotaan, että rahaa käytetään aivan liikaa. Siksi olisikin mielenkiintoista kuulla, ollaanko sitten sitä mieltä, että näitä panostuksia raiteisiin ei pitäisi tehdä, vaan niihin pitäisi panostaa vähemmän, että suomalaisille poliiseille ei pitäisi antaa näitä lisämiljoonia, [Ilkka Kanervan välihuuto] vai että niitä pitäisi antaa vähemmän, vai että Maahanmuuttoviraston toimintaan ei pitäisi näitä lisärahoja laittaa. [Ben Zyskowicz: Älkää väaristelkö!] Ei voida sanoa, että rahaa käytetään liikaa, jos samaan aikaan sanotaan, että kaikki raha, joka nyt käytetään, käytetään juuri niihin paikkoihin kuin pitäisi-kin käyttää.

14.17 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Karilla on kyllä nyt vaikeuksia kuullun ymmärtämisessä. [Oikealta: Nimenomaan!] Ehkä enemmän on kyse luullun ymmärtämisestä. Nimittäin, edustaja Kari, te väitätte, että täällä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2019 vp

oppositio, joka tarkoitti ilmeisesti myös kokoomusta, vastustaa sitä, että raiteisiin pannaan rahaa, vastustaa sitä, että poliiseille annetaan rahaa, vastustaa sitä, että Maahanmuuttovirastolle annetaan rahaa. Mistäs te tällaisen olette keksineet? [Ilkka Kanerva: Kuka on sanonut?] Kuka tällaista on sanonut? Eli emmehän me ole niitä vastustaneet emmekä niitä vastusta. Päinvastoin voin sanoa Migristä, että kiitos, ministeri Ohisalo, että Migri saa lisää rahaa. Se pitää tilanteen nykyisellään, mutta ei vielä nopeuta käsittelyä, ja Migri tarvitsee edelleen lisää rahaa. Mutta, edustaja Kari, yrittäkää skarpata kuuloanne nyt. [Vasemmalla: Ohhoh!] Me kannustamme näihin hyviin kohteisiin, mutta me rahoittaisimme ne työllisyyden parantamisella emmekä velalla, niin kuin te rahoitatte. Eli nyt tekoja työllisyyden hyväksi, edustaja Kari. [Eduskunnasta: Juuri näin!]

14.18 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Zyskowicz huusi täällä välihuodon: ”Täällä ei saa väristellä”. Kysyisinkin ministeri Linnilältä: Kun te kerroitte, että tämä lisätalousarvio vähentää velanottoa käsittääkseni 19 miljoonalla eurolla, ja kun edustaja Heinonen puheenvuorossaan lisätalousarviosta antaa ymmärtää, että velanotto lisääntyy, niin asteikolla nollasta 19:ään, kuinka väristelevä edustaja Heinosen puheenvuoro oli? Oliko siinä edes totuuden siementä?

Arvoisa rouva puhemies! Maahanmuuttoviraston lisäresurssit ovat äärimmäisen tärkeitä, että saadaan oikeudenmukainen, oikeudellisesti pätevä ja riittävän nopea toiminta siellä. Toinen tärkeä rahoitus myönnetään Ruokavirastolle, että vältetään nyt yt-neuvottelut ja irtisanomiset, mutta samalla pitää huomioida, että nämä ongelmat ovat kehyksissä, jotka on tehty ministeri Orpon aikana, ja pitää katsoa nyt budjettikäsittelyssä sekä Maahanmuuttoviraston että Ruokaviraston osalta, että myös ensi vuonna [Puhemies koputtaa] on riittävät määrärahat, ettei tarvitse mennä irtisanomisiin [Puhemies koputtaa] ja yt-neuvotteluihin. [Ben Zyskowicz: Hyvä, edustaja Arhinmäki, aivan oikein!]

14.19 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vuoden neljäs lisätalousarvio on aina toki niin sanotusti täydentävä ja osittain tekninen, mutta kyllä tässä täytyy yhtyä niihin puheenvuoroihin, jotka ovat huolestuneita tästä talouspolitiikan kokonaissuunnasta ja tästä lisävelkaantumisesta. Täällä edustaja Arhinmäki äsken toi esille omaa näkökantansa, mutta varmaan siitä voimme olla yhtä mieltä, [Paavo Arhinmäki: Siis tämä vähentää velanottoa!] että tässä lisätalousarviossa kasvava velanotto pienenee hivenen. [Paavo Arhinmäki: No niin!] Eli kun tämän hallituksen aikana velanotto kasvaa ja tässä lisätalousarviossa se hivenen pienenee, niin eikö kuitenkin kokonaiskuvassa velanotto kasva? Eli siinä mielessä nyt kannattaa olla tarkkana siitä, mikä on velan määrän kasvamista ja mikä on sen pienentymistä. Kyllä kokonaisuudessaan velanotto kasvaa, vaikka se tässä hivenen pienenee.

Se, mikä täällä on huolestuttavaa, on se, että ne tulot eivät kasva. Sehän tämän budjetin ongelma on. Täällä todetaan, että suurin osa tämän vuoden kasvusta tulee perintönä viime vuoden viimeiseltä neljännekseltä [Puhemies koputtaa] ja alkuvuonna 2019 [Puhemies: Aika!] työllisyys ei ole enää parantunut.

14.20 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On kyllä ihan perusteltua kysyä vähän oppositiopuolue kokoomuksen linjan perään, kun samaan aikaan on sanottu, että kaikki nämä tärkeät lisämenot käyvät, ja samaan aikaan on sanottu, että alijäämä on liian iso, ja sen lisäksi on luvattu vielä miljardiluokan veronkevennykset, niin kyl-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2019 vp

lähän se jo pistää kysymään, että millä tämän yhtälön saa umpeen. [Ben Zyskowicz: Työllisyydellä!] Tietenkinhän olisi mahdollista aina oppositiossa laskea ikään kuin laskennallisia työllisyyden paranemisen kautta tulevia dynaamisia vaikutuksia, mutta en jaksa uskoa, että kaikista puolueista kokoomus — siis se, joka vastuullisesta taloudenpidosta on paljon puhunut — on juuri se oppositiopuolue, joka aloittaisi tämän käytännön näissä vaihtoehtobudjeteissa, kun edellinen oppositiokaan sitä ei tehnyt.

Arvoisa puhemies! Kiitokset hallitukselle, että tässä tapahtui nopea reagointi tähän Kuopioon. On myöskin nopea reagointi tähän Migrin tilanteeseen. [Ben Zyskowicz: Se ei ole riittävä!] Se on hyvä. Ja mitä tulee vielä tähän Laivue 2020 -hankkeeseen, on tärkeätä, että nämä saadaan eteenpäin, eli voi kiittää hallitusta nopeasta reagoinnista.

14.22 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin edustaja Lindtmanille ja muille muistuttaisin, että te olette nyt hallituksessa. Te olette vastuussa. Te olette vastuussa Suomen talous- ja työllisyyskehityksestä. Teidän pitäisi reagoida siihen, että maailmantalouden kasvu hidastuu, Euroopan talouden kasvu hidastuu ja Suomen talous yskii. Teidän pitäisi kantaa vastuuta ja tehdä oikeanlaisia toimia. [Antti Lindtman: Mikä teidän kantanne on?]

Meidän linjastamme: Ensinnäkin meidän veropolitiikkamme. Sen, mitä me olemme esittäneet, sen miljardin euron kevennyksen työtuloon ja eläketuloon, me olemme täysimääräisesti kompensoineet muualla veronkiristyksillä, se on plus miinus nolla, mutta sillä on dynaamisia vaikutuksia. Toinen asia on se, että kyllä, me kannatamme rahaa tärkeisiin kohteisiin, kuten poliisien määrän turvaamiseen, kuten raideinvestointeihin ja kuten koulutukseen, mutta me priorisoisimme. Ongelma on se, että te ette priorisoi. Te pistätte rahaa kaikkialle. [Välihuutoja ja vastauspuheenvuoropyyntöjä sosiaalidemokraattien ryhmästä] Te pistätte rahaa kaikkialle [Puhemies koputtaa], ja se johtaa siihen, että velkaantuminen kasvaa [Puhemies: Aika!], ja kun te ette tee toimia, jotka lisäisivät työllisyyttä [Puhemies koputtaa] eli toisivat lisää tuloja, niin se on mahdotonta.

14.23 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä asiaa on selvästi hiukan vaikea ymmärtää siellä vihervasemmalla, mutta investointi on sellaista rahan käyttöä, joka tuottaa jotain tulevaisuudessa ja maksaa itsensä takaisin. Esimerkiksi maahanmuuton kohdalla ne suuret kustannukset eivät synny Maahanmuuttoviraston henkilöstökustannuksista, vaan siitä, että Suomeen tulee suuria määriä ihmisiä, jotka asettuvat pysyvästi sosiaaliturvajärjestelmän saamapuolelle.

Meillä kasvavat jatkuvasti toimeentulotukimenot yhteiskunnassa, ja pääkaupunkiseudun kunnissa pian puolet kaikista toimeentulotuki- [Kimmo Kiljusen välihuuto] ja asumistukiasiakkaista on ulkomaalaisia. Eli ehdottomasti kannattaa investoida [Aki Lindénin välihuuto] Maahanmuuttovirastoon, koska hitaat ja jumissa olevat oleskelulupaprosessit itsessään ovat vetotekijä, joka houkuttelee Suomeen ihmisiä, kun he tietävät, että niin kauan kuin heidän prosessinsa on käsittelyssä hallinto-oikeuksissa tai Migrissä, heitä ei poisteta maasta, oli heillä perusteita olla täällä tai ei.

14.24 Iris Suomela vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaisesta oikeusvaltiosta huolehtiminen on tämän hallituksen keskeinen tavoite, ja sen tähden on hyvä, että nyt saadaan todellakin huolehdittua siitä, että Maahanmuuttovirastolla on riittävät resurssit [Ben Zyskowicz: Ei ole riittävät!] hoitaa nyt tässä vaiheessa sekä sitä työperäistä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2019 vp

maahanmuuttoa — hoitaa se siirto työ- ja elinkeinoministeriöön asiallisesti ja hallitusti — että siinä samalla hoitaa sitä pientä siivua humanitääristä maahanmuuttoa, mitä Suomeen tulee. On hyvä muistaa, että valtaosa maahanmuutosta kuitenkin johtuu muista syistä kuin humanitäärisistä syistä, ja sen takia tämä turvapaikkaprosessin painottaminen vetää keskustelua jonkin verran sivuun siitä, mistä oikeastaan puhutaan, kun puhutaan maahanmuutosta Suomeen.

Työperäisten maahanmuuttajien työllisyysaste on korkeampi kuin suomalaisten työllisyysaste. Tämä on myös hyvä muistaa, kun tätä keskustelua käydään. Ja sen tähden asia on juuri niin kuin kokoomuksenkin riveistä on tässä keskustelussa esiin nostettu: työperäisen maahanmuuton sujuvoittaminen helpottaa suomalaisten taloutta, helpottaa Suomen kansantalouden tilaa ja on ennen kaikkea niiden yritysten etu, jotka ovat toivoneet, että kun työntekijöitä [Puhemies: Aika!] tarvitaan, niin työntekijöitä voi tänne myös tulla.

14.25 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella tärkeää, että kestävän talouden linjasta pidetään kiinni, ja vaikka en halua lähteä tässä harjoittamaan mitään arkeologisia kaivauksia eli muistelemaan menneitä, niin voi todeta, että kyllä Sipilän hallituksen aikana Suomen talouden syöksykierre oikaistiin, [Kokoomuksesta: Kyllä, se on totta!] ja tätä linjaa pitää tietenkin jatkaa, niin kuin tämä hallitus isossa kuvasa jatkaa sitä.

Mutta nyt kun meillä on käsittelyssä tämä lisätalousarvio, niin haluan erityisesti tästä lausua esittelevälle ministerille Lintilälle ja sisäministeri Ohisalolle kiitokset. Minusta täällä on yksi — joka on jo noussut esille — erityisen hyvä kohta, ja se on se, että Migrin rahoista tässä nyt huolehditaan niin, että siellä ei enää tarvitse lomauttaa käsittelijöitä. Jos meillä on turvapaikanhakijoita jonossa tai erityisesti meillä on työperäistä maahanmuuttoa jonossa, niin on äärimmäisen tärkeää molemmissa tapauksissa, että käsittelyprosessit ovat mahdollisimman lyhyitä. Se on paitsi inhimillinen kysymys, kysymys myös meidän talouden menestymisestä, kun puhutaan työntekijöiden saamisesta Suomeen, ja myös siitä, että silloin kun turvapaikkaprosessissa on, niin on kaikkien etu, että se on mahdollisimman lyhyt. Siksi haluan lausua lämpimät kiitokset ministereille tästä.

14.26 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset edustaja Lohelle siitä, että hän mainitsi Sipilän hallituksen roolin tässä talouden tervehdyttämisessä. Tosin en kyllä itse ymmärrä, miten tämä nykyinen hallitus edustaa Sipilän hallituksen jatkuvuutta, kun se on mielestäni monessa asiassa aivan päinvastaisella linjalla.

Mitä sitten tulee tähän velkaantumiseen, niin jokainen täällä tietää sen, että se on työllisyydestä kiinni, räjähtääkö tämä velkaantuminen käsiin vai eikö räjähdä.

Ja palaan tähän työperäiseen maahanmuuttoon. Nyt täällä vallitsee sellainen käsitys, että ne resurssit, joita nyt ollaan tässä lisätalousarviossa antamassa Migrille — jotka ovat siis hyviä — ratkaisisivat tämän ongelman, mutta valitettavasti eivät ratkaise. Jos minun tietoni ovat oikeat, niin tällä vältetään lomautukset, mutta esimerkiksi määräaikaiset työsuhteet katkeavat siellä, ja nimenomaan juuri tämän hallituksen aikana nämä työperusteiset luvat, jopa näiden huippuasiantuntijoiden luvat, ovat viivästyneet. Jos te ette saa mitään muuta työllisyydessä aikaan, niin laittakaa nyt edes tämä lupakäytäntö kuntoon, koska sieltä [Puhemies koputtaa] saadaan helpoimmin lisää työpaikkoja. [Välihuutoja]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2019 vp

14.28 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Halla-aho jo poistui täältä, mutta hänelle kannattaisi muistuttaa siitä, että maahanmuuton kokonaisvaikutukset suomalaisen yhteiskunnan talouteen ovat laskennallisesti positiiviset eivät negatiiviset. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh! Hohhoijaa!] Se kannattaa tässä muistaa kokonaisuutena joka tapauksessa.

Edustaja Heinosen puheenvuoro: retorinen voima oli teidän puheenvuorossanne vakuuttava, ihan häkellyttävän vakuuttava, ennen kaikkea se kritiikki, joka kohdistui hallitukseen. Teidän puheenvuoronne perussisältö oli kiitoksia. Te kiititte lisätalousarviota aivan oikeista kohteista, mutta teidän retoriikkanne kulminoituu lauseeseen: ekonomistien mukaan työllisyys olisi parempi, jos Rinteen hallitus ei olisi tehnyt mitään.

Arvoisa edustaja Heinonen, tähän työllisyystilanteeseen, jossa me juuri tällä hetkellä elämme, Rinteen hallitus ei vielä ole ehtinyt tehdä mitään. [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä] Tilanne on teidän hallituksenne tulosta tällä hetkellä. Retoriikka on vahvaa, poliittinen sisältö on heikkoa.

14.29 **Vilhelm Junnila ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kiljunen puhui maahanmuutosta kokonaisuutena, ja tietenkään hän ei mitenkään huomioi laatutekijöitä. Kuten varsin hyvin tiedämme, vaikka Yhdysvalloista tullut maahanmuutto on meille huomattavasti taloudellisempaa kuin vaikkapa Afrikan sarvesta tuleva, joka on yleensä sosiaaliperusteista.

Mutta palaisin vielä tuohon edustaja Heinosen puheenvuoroon. Hän vaikutti tyytyväiseltä siihen, että ratahankkeet etenevät. Turun ja Helsingin välinen ratayhteys on Espoon kaupunkiradan osalta suunnittelultaan valmis. Kuitenkaan rakentamispäätöstä ei näytä olevan tulossa edes ensi vuoden talousarviossa. Vaikka nämä pienet panostukset tässä ovatkin, niin EU jakaa jäsenmaille miljardeja euroja liikennehankkeiden tukia ja kuluvan kauden alkuun osuvat suuret hakukierrokset. Tarvitsemme päätöksen, jotta näitä tukia voidaan hyödyntää, muuten jäämme ilman.

Kysyn lisäksi ministeri Marinilta, riittääkö tämä 4,1 miljoonan lisäpanostus kunnille. Kuulemani mukaan, kuten edustaja Rantakangas hyvin tietää, esimerkiksi Haapavedellä ollaan lakkauttamassa useita kyläkouluja, myös Nousiaisissa on sama kohtalo. Voisiko ministeri Lintilä [Puhemies: Aika!] vielä kertoa, menevätkö nämä vasaran alle [Puhemies: Aika!] vai välitetäänkö maaseudusta vielä?

14.30 **Jussi Saramo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pitää olla erittäin kiitollinen hallitukselle Migrin lisämäärärahoista. [Ben Zyskowicz: Mutta kun eivät ne riitä!] Kenenkään etu ei ole se, että hakemusten käsittely kestää.

Mutta kun nyt me siivoamme teidän hallituksenne jälkiä, niin populistipuolue kokoomus ei uskalla vastustaa ainoatakaan hallituksen lisäystä ja esittää vielä verojen roimaa alentamista päälle. Ja kysyisin siitä teidän taikaseinästäne, siitä, mistä kaikki hyvä syntyy, näistä työllisyystoimista: mikä sellainen työllisyystoimenpide on, joka puuttuu meiltä, joka ei ole vain meikattu työllisyystoimenpiteeksi eli on leikkaus työttömiltä? Teidän vastauksenne kaikkeen on aina leikata köyhimmiltä, sanotte aina, että se on työllisyystoimi. Tuntuu, että kunhan teillä olisi vaan vasara kädessä, niin kaikki näyttää nauloilta. [Naurua]

14.31 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Marraskuun alussa astui voimaan, todellakin, laki, jolla veteraanit saavat kotiin asumista tukevia palve-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2019 vp

luja maksutta, ja se on hieno asia. Kysyisin ministeriltä, millä tavalla huomioitte nyt tulevaisuudessa myös sotallesket ja veteraanien puoliset näissä palveluissa, eliikkä saavatko hekin ne, koska olen ymmärtänyt, että he eivät kuulu tämän lain piiriin. Eliikkä sotallesket, kuten myös mielestäni kaikki sodan kokeneet, ovat jollakin tavalla oikeutettuja palveluihin. Miten ministeri näette?

Arvoisa rouva puhemies! Minä kysyisin näistä valtion mielisairaaloitten toimintamenoista. Olette kohdentamassa sinne lisää resursseja. On todellakin niin, että suurin ongelma Suomessa on perustason mielenterveyspalveluihin pääsyssä ja niiden saatavuus, mutta te kohdennatte sinne nyt rahoitusta niille henkilöille, joilla ei ole kotikuntaa Suomessa eikä hoidon maksaja määräydy minkään muun lainsäädännön nojalla. Minä kysyisin, avaatteko te paperittomille lisää palveluja — toisin sanoen tahdosta riippumatonta hoivaa [Puhemies koputtaa] ollaan laajentamassa. Kuka maksaa ne kustannukset? [Puhemies: Aika!] Kertokaa meille, saadaanko niitä rahoja näistä lähtömaista takaisin vai jäävätkö ne suomalaisten maksettaviksi ja miksi näin. [Puhemies: Aika!]

14.32 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On aivan hyvä, että tällaista vahvaa debattia käydään. Ihmettelin hieman vain, että tämä veteraani-asia otettiin nyt tässä ikään kuin jonkunasteiseksi plussaksi tai miinukseksi jollekin [Timo Heinonen: Kaikille!] tai jollekin jopa hyödyksi. Minä olen ymmärtänyt niin, että tässä sallissa vallitsee sataprosenttinen yksimielisyys siitä, että veteraanien asiat tässä maassa hoidetaan parhaalla mahdollisella tavalla ja havaittuihin puutteisiin tai epäkohtiin puututaan välittömästi. Tämä lienee se tärkein viesti.

Ja mitä tulee sitten näihin tämän lisäbudjetin määrärahoihin: tällä lisäbudjetilla reagoidaan tämän hetken olemassa oleviin pieniin puutteisiin, kuten aivan oivallisesti edustaja Lohi, tässä takanani, äsken vahvasti todisti. Eliikkä näin olla pitää, että reagoidaan lisäbudjetilla niihin tilanteisiin, joita syntyy. Iso talouskuva menee maailman suhdanteiden mukaan, ja meillä ei ole mitään syytä pelätä sieltä mitään pommeja olevan tulossa kansantalouteemme. Mutta tärkeää on pitää siitä huoli — kuten ymmärrän, että valtiovarainministeriö, aivan kuten koko hallitus, kantaa siitä suurta huolta — että kehitys jatkuu positiivisena.

14.33 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Silloin kun edustaja Heinonen piti opposition alustuspuheenvuoron, [Paavo Arhinmäki: Opposition? Vai oliko se kokoomuksen?] hän nimesi tämän lisätalousarvion toisella nimellä, tai oikeastaan kolmella nimellä — lisävelka, lisävelka ja lisävelka — ja minä olen valmis yhtymään siihen. Kuulin kyllä, että edustaja Arhinmäki protestoi, mutta ennen kuin hän nyt vastaa, annan hänelle muutamia lukuja, miksi edustaja Heinonen tulkitsi samalla tavalla kuin minä tulkitseen. [Timo Heinonen: Ja oikein!] Tänä vuonna hallituksen budjetissa oli, että lisävelanoton tarve oli 1 655 miljoonaa — eli 1 655 miljoonaa. Nyt sitten tämän lisätalousarvion kautta se kasvava velanotto pienenee 19 miljoonalla, mutta siitä huolimatta valtio ottaa lisävelkaa 1 636 miljoonaa, [Puhemies koputtaa] eli valtionvelka on [Puhemies: Aika!] tämän vuoden jälkeen 107 miljardia. [Eduskunnasta: Ohhoh!]

14.34 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun olen kuullut edustaja Essayah'n ja edustaja Östmanin puheenvuorot, ymmärrän nyt, mitä edustaja Heinonen kritisoi: hän ei kritisoinut Rinteen hallitusta, vaan hän kritisoi oman puolue-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2019 vp

eensa puheenjohtajaa, entistä valtionvarainministeri Petteri Orpoa, joka on esitellyt tälle salille ja valmistellut tälle salille tämän vuoden budjetin, joka oli alijäämäinen ja joka perustui sen lisäksi siihen, että talouden kasvu oli hiipumassa — eli nyt tässä lisätalousarviossa, jota käsitellään, Rinteen hallitus vähentää velanottoa, jonka aiheutti kokoomuksen puheenjohtaja, entinen valtiovarainministeri, edustaja Orpo. Harvoin kuulee näin rajua kritiikkiä oman puolueen puheenjohtajaa kohtaan kuin mitä edustaja Heinonen täällä esitti. Tämä lisätalousarvio on Rinteen hallituksen antama, tämän vuoden budjetti on silloisen valtiovarainministerin, edustaja Orpon, antama. [Pia Viitanen: Se on fakta!]

14.36 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vuosi sitten tässä salissa arvioitiin, että tänä vuonna uutta velkaa otettaisiin siis tuo 1,4 miljardia euroa. Nyt summa on paisunut vaivihkaa miljardilla eli yhteensä 2,4 miljardiin. No sitten kysytään, kun me tuomme sen esille, että velanotto kasvaa ja uutta velkaa otetaan ja velalla näitä sinänsä tärkeitä toimenpiteitä rahoitetaan, miksi me sanomme, että ne ovat hyviä toimenpiteitä. Ne ovat hyviä toimenpiteitä, mutta te ette tee sitä rahaa, millä te niitä maksaisitte, ja sen takia teidän pitäisi tehdä työllisyystoimenpiteitä. Ja olen tyytyväinen, että työministeri Harakka lähti pois täältä salista — toivottavasti tekemään niitä työllisyystoimenpiteitä, sillä nimenomaan niitä nyt tarvitaan, että tämä talous saadaan tulevaisuudessa tasapainoon. Te olette asettaneet kovan tavoitteen, 75 prosenttia, työllisyysasteessa. Se tarkoittaa 60 000—70 000:tä uutta työllistä, ja te ette ole vielä tehneet yhtään toimenpidettä [Puhemies koputtaa] siihen päästäksenne. [Puhemies: Aika!]

14.37 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Muistan, kun täällä oli tämä kokoomuksen aktiivimallivälikysymys, jossa he ilmaisivat harmistuksensa siitä, että tämä työttömiä kuristava aktiivimalli puretaan, ja silloin muun muassa ministeri Harakka kertoi, että hän oli tehnyt jo 25 toimenpiteen listan työllisyyden edistämiseksi, mikä oli erinomaisen hyvä asia, puhemies. Mutta vieläkään emme ole kyllä kuulleet loogista selitystä, vai onkohan joku täällä kuullut — käsi ylös, jos joku on kuullut — loogisen selityksen sille, mitä kokoomus nyt yrittää ajaa takaa. He täällä suureen ääneen kritisoivat velanottoa, he ovat kertoneet, että he lisää keventäisivät hyväosaisten veroja, veronkevennyksiä siis lisää, ja samaan aikaan he eivät kerro, mistä he sitten leikkaisivat — paitsi että he ovat kertoneet: he ovat omissa ”työllisyystoimissaan” esittäneet, että toimeentulotukea ja työttömyysturvaa leikataan. Eli tämä on kokoomuksen työttömyystoimi, tai työllisyystoimi — anteeksi tämä pieni lipsahdus, ehkä johtuu ajatuksista. [Puhemies: Aika!] Ministeri Lintilä, uskotteko, että tämä [Puhemies koputtaa] todellakin auttaisi?

14.38 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomus tulee omassa vaihtoehtobudjetissaan esittelemään työllisyystoimet, [Paavo Arhinmäki: Sitä odotellaan!] jotka on eduskunnan tietopalvelussa laskettu riippumattomasti.

Arvoisa puhemies! Ministeri Marin ansaitsee kiitoksen siitä, että hän tuli kokoomuksen linjoille. Ideologiset lasit on heitetty nurkkaan, ja nopeita raideyhteyksiä toteutetaan sittenkin hankeyhtiömallilla. Suomi-ratahankeyhtiön ja Turun hankeyhtiön perustamiseksi käynnistetään neuvottelut ja käytetään vihdoinkin rahat, jotka edellinen hallitus jo varasi tätä tarkoitusta varten. Edelleen kuitenkin kaipaamme hallitukselta määrätietoisempaa otetta ja aikataulua sille, että yhteydet saadaan todella toimimaan. Neuvotteluista ja niiden käynnistämisestä on tiedotettu jo syyskuusta asti, viimeksi tänään. Näyttää kuitenkin siltä, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2019 vp

Suomi ei hae auki olevasta EU-hausta pääradan hankkeisiin nyt rahaa. Pitääkö tämä paikansa? Tarve on akuutti, miksi nyt ollaan hukkaamassa työkalu etenemiseen? Onko yhtiöiden viivyttely saanut aikaan sen, että haku pääsee käsistämme?

14.39 Veijo Niemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa sisäministeri, olin itsekin eilen käymässä työpaikallani Tampereen pääpoliisiasemalla, kun tekin olitte siellä vierailulla. Talohan on tunnetusti jo vuosikaudet ollut huonolla sisäilmalla, ja sitä on epätoivoisesti yritetty korjata. Henkilöstön sairastuvuus on suuri. Josko te vihdoinkin löytäisitte rahat jostakin Nekalaan sille uudelle poliisitalolle?

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Annetaan ministereille välillä vastauspuheenvuorot. Aloittaako valtiovarainministeri Lintilä? 3 minuuttia.

14.40 Valtiovarainministeri Mika Lintilä: Arvoisa puhemies! Uskon, etten tarvitse edes sitä kolmea minuuttia. Muutamia huomioita:

On tosiaankin niin, että tässä lisätalousarviossa nettolainanotto pienenee siis 19 miljoonaa. [Paavo Arhinmäki: Kuulitteko, edustaja Heinonen?] Sitten taas tähän isoon kuvaan: Kyllä minä olen ihan yhtä huolestunut tästä velkaantumisesta kuin täällä kriittiset puheenvuorot. [Ben Zyskowiec: Kuulitteko, edustaja Arhinmäki?] Mutta ei kenenkään kannata kyllä siinä röyhistellä — meillä on viimeinen ylijäämäinen tulos tullut vuonna 2008. Kymmenen vuotta on vedetty pakkasella tulemaan, ja taitaa olla melkein jokainen eduskuntaryhmä ollut sen jälkeen hallitusvastuussa. [Paavo Arhinmäki: Mutta yksi koko sen ajan!] Eli kyllä velkaantuminen on ihan yhteinen ongelma, ja siihen tulee pyrkiä löytämään keinoja, joissa totta kai sitten työllisyyden parantamisen tulee olla se ykkösasia.

Edustaja Mykkänen kysyi erittäin relevantin kysymyksen Migrin toiminnasta ja lupaprosessien yhdistämisestä. Edellisenä ministerinä tiedätte, että ei ihan helppo yhtälö, mutta tavoitteellisuus siitä, että kuukaudessa luvat, täytyy pitää. Me törmäämme entistä enemmän tapauksiin, joissa lupaprosessi osoittautuu niin pitkäksi, että asiantuntijat tai muuten työperäisesti maahan tulevat eivät ole enää sitten suomalaisten työmarkkinoitten käytössä. Eli kyllä nämä kaikki ovat sellaisia toimia, joilla pitää lähteä hakemaan työllisyysasteen nostamista. [Ben Zyskowiec: Se kuukausi vaatii teiltä lisää rahaa!]

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ministeri Marin. 3 minuuttia.

14.42 Liikenne- ja viestintäministeri Sanna Marin: Arvoisa puhemies! Arvoiset edustajat! Kiitos kysymyksistä. Täällä kysyttiin Espoon kaupunkiradasta, sen tilanteesta. Kuten olen aikaisemmin tässä salissa useaan otteeseen todennut, Espoon kaupunkirata on osa tätä Turun suunnan nopeampaa raideyhteyttä, mutta koska sen suunnitteluvaihe on eri kuin tämän raideyhteyden kokonaisuudessaan, niin tämä Espoon kaupunkirata käsitellään MAL-prosessin yhteydessä, joka tällä hetkellä on käynnissä. Eli pyrimme löytämään tähän rakentamiseen ratkaisuja jo aiemmin. Emme siis odota sitä, että tämä koko osion suunnittelu valmistuu, tämä käsitellään sen vuoksi MAL-prosessin osana.

Mitä tulee sitten näihin nopeisiin raideyhteyksiin pohjoisen suuntaan, Suomi-radan osalta, Turun tunnin junan osalta, niin tänään itse asiassa olemme liikenne- ja viestintäministeriössä pitäneet ensimmäisen kokouksen, ensimmäisen tilaisuuden näiden osakassopimusneuvotteluiden edistämiseksi, eli asia on sillä tavalla kyllä valmistelussa. Uskon, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2019 vp

tässä voidaan edetä ripeästi. Eri tahot ovat ilmaisseet kiinnostuksensa näitä hankeyhtiöneuvotteluita kohtaan, ja aika laajasti olemme saaneet kuntia mukaan muun muassa tämän pohjoisen Suomi-radän hankeyhtiön osakassopimusneuvotteluihin, muitakin kuntia kuin vain Helsingin ja Tampereen välisiä kuntia. Eri puolilla Suomea ymmärretään se arvo, mikä nopeilla raideliikenneyhteyksillä ja työssäkäyntialueiden laajentamisella on, ja myös ilmastonäkökulmasta, minkälainen merkitys raideinvestoinneilla on, ja sen takia nyt useat tahot, useat kunnat, paljon laajemmin kuin viime hallituskaudella, ovat lähdössä tähän kokonaisuuteen mukaan. Tietenkin siellä on vielä paljon ratkaistavia asioita. Erityisesti pohjoisen suunnalla raidelinjaukset ovat vielä auki, ja pitää myös tietenkin neuvotella siitä, minkälaisilla kustannuksilla eri kunnat ja muut tahot ovat valmiita lähtemään tätä suunnittelua rahoittamaan.

Ja tämä on juuri se toinen ero, mikä tulee näihin aikaisempiin suunnitelmiin: nyt on tunnistettu se, että tämä pitää tehdä vaiheittain, tämä pitää tehdä huolellisesti, ja se, mistä me nyt neuvottelemme, on hankeyhtiöt, jotka keskittyvät suunnitteluun rakentamisvalmiuteen asti. Eli ensin pitää suunnitella raideyhteydet, ennen kuin voidaan tehdä rakentamispäätöksiä, ennen kuin valtio tai kunnat tai kukaan muukaan voi sitoutua siihen, että rakentamisen kustannuksia katetaan. Ensin pitää olla käsitys siitä, mitkä rakentamisen kustannukset tarkasti ottaen ovat.

Tätä työtä on nyt tällä hallituskaudella lähdetty tekemään — systemaattisesti, huolelliseen harkintaan ja hyvään, perusteelliseen valmisteluun pohjautuen, ja tällä tiellä etenemme. Itse uskon, että nämä neuvottelut saadaan toivottavasti ripeästi hoidettua ja ehdimme näihin EU-rahoitushäntähakuihin, näihin kierroksiin, jotka tällä hetkellä ovat käynnissä. Meillähän on kaksi häntähakukierrosta. Ensimmäinen on nyt käynnissä ja päättyy ensi vuoden alkupuolella, [Puhemies koputtaa] toinen hankehakukierros on sitten ensi vuoden aikana. [Puhemies koputtaa] Uskon, että näihinkin ehditään, kun asiassa saadaan hyvässä hengessä edistyttyä.

14.45 Sisäministeri Maria Ohisalo: Arvon puhemies! Arvon kansanedustajat! Kiitoksia hyvistä huomioista ja myös kiitoksista hallitukselle. Myös tästä salista on nostettu sellaisia asioita niin opposition kuin hallituksen puolelta, joita nyt tässä lisätalousarviossa on myös lähdetty korjaamaan.

Aika moni tässä salissa jo jakaa sen ajatuksen, että Suomi on ikääntyvä, Suomi on maa, jossa syntyvyys laskee, ja tarvitsemme tänne työperäistä maahanmuuttoa. On jo vuosia keskusteltu siitä, pitäisikö työperäisen maahanmuuton hallinnoinnin sijaita työ- ja elinkeinoministeriössä. Tämä hallitus on keväällä hallitusohjelmassa yhdessä päättänyt siitä, että asia viedään eteenpäin, siirretään sisäministeriön hallinnonalalta TEMiin. Sitä valmistellaan paraikaa. Tämä on työstössä. Palaamme tähän heti, kun pääsemme eteenpäin asiaan.

Kysymyksiin liittyen muuhun maahanmuuttoon. Kun katsomme sitä isoa kuvaa, että miksi Suomeen tullaan: lähes 90 prosenttia muualta Suomeen tulevista ihmisistä tulee Suomeen opiskelujen, työn, ehkä parisuhteen, ehkä perheen vuoksi. Eli lopulta se osuus, mistä aika usein mediassa ja tässäkin salissa puhutaan — humanitäärinen maahanmuutto, kiintiöpakolaiset, turvapaikanhakijat — on lopulta noin kymmenesosa kaikesta siitä maahanmuutosta, joka Suomeen kohdentuu. Oli kyse tästä tai muusta maahanmuutosta, kaiken maahanmuuton osalta pyritään nopeampiin lupakäsittelyihin. Työperäisten osalta, kuten valtiovarainministeri viittasi, pyrimme siihen kuukauden käsittelyaikaan ja ylipäätään hel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2019 vp

potamme prosesseja. Tähän tarvitaan niitä käsitteleviä henkilöitä eri viranomaisissa, ja tämän vuoksi olemme aiemmin myös lisänneet ulkoministeriön ja TEMin päähän lisämäärärahoja. Toki tarvitsemme myös toimivampia ict-järjestelmiä henkilötietojen käsittelyyn. Tämäkin uudistus on Migrin puolella jo aloitettu viime kaudella, ja pyrimme sitä myös vieämään eteenpäin, jotta näitä automaattisia käsittelyjä myös olisi mahdollista edistää.

On ihan keskeistä huomata se, mikä täällä on moneen kertaan nostettu: tässähän nyt paikkaamme tämän vuoden budjettia. Sen lisäksi olemme toki budjettiriihessä tulleet ulos niillä määrärahalisäyksillä, joita ensi vuoden osalta tarvitaan, jotta nämä lupaprosessit myös onnistuvat. Maahanmuuttovirastolle on tulossa 13 miljoonaa ekstraa ensi vuodelle ja sitä seuraavalle vuodelle, [Antti Rantakangas: Kuulitteko!] ja nämä itsessään myös tulevat helpottamaan sitä ruuhkan purkua. Sieltä selkeästi tämä 3 miljoonan könttä molemmille tuleville vuosille on sidottu siihen ruuhkanpurkupuoleen. Totta kai täytyy jatkuvasti seurata tilannetta myös, sitä miten lupien saapuminen vaikuttaa kokonaisuuteen.

Lisäksi oli kysymys poliisista, poliisin resursseista. Sehän on moneen kertaan tässä salissa todettu, että poliisien määrärahoja kasvatetaan ja nimenomaan kohdennetaan niitä sinne kentälle, että saadaan ihmisiä lisää kaduille, lisää ennalta estävään työhön, [Puhemies koputtaa] lisää tutkintaan. Siinä etenemme. Oli kysymys myös Nekalan mahdollisesta siirtymisestä. Tästä olemme todella Sisä-Suomen poliisissa keskustelleet ja hyviksi havainneet ne monet huomiot, [Puhemies koputtaa] että tämä on myös turvallisuuskysymys tämän tulevan Kansi-projektin johdosta.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Halutaanko debattia jatkaa? Ilmeisesti.

14.48 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, kunnioitettu puhemies! Siis todellakin tämä lisäbudjetti on valtaosin tekninen esitys, vähentää lisälainanottoa 19 miljoonaa. Todellinen yllätys löytyy tuolta STM:n momentilta 33.20, jossa todetaan, että saavutetaan säästöjä 85 miljoonaa sillä, että työttömyys on noussut ja toisaalta työttömiä on vähemmän. [Paavo Arhinmäki: Edustaja Heinonen väitti juuri päinvastoin!] Nyt siis kysymys kuuluu siinä, eikö nyt tässä olisi kenties kannattanut käyttää työllistämistoimenpiteisiin tätä säästynyttä pottia, vaikkapa sinne kuntouttavaan työtoimintaan, tai sitten tehdä t&k-panostuksia, joilla saavutettaisiin aineettomia investointeja ja saataisiin niitä liikkeelle.

Toisaalta me myöskin ehdotamme vaihtoehtobudjetissamme, että YEL-maksukynnystä nostetaan, ja sitten sinne voisi olla hyvä saada joku jousto, jolla tasapainotetaan vuosittaista vaihtelua. Kotitalousvähennykseen esitetään Junnilan mallin mukainen laajennus. Se ilmoitetaan loppuviikosta, minkälainen tämä malli on. Sitten palkkatukijaksoja kannattaisi pidentää [Puhemies koputtaa] jopa kahteen vuoteen asti. Siinä ehtii [Puhemies: Aika!] ihminen saada asiansa kuntoon.

14.50 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisat ministerit, te muodostatte kyllä täysin erilaisen hallituksen kuin mitä kaksi edellistä oli. [Paavo Arhinmäki: Kyllä, ja hyvä niin!] — Edustaja Arhinmäki, näillä hallituksilla oli epäkiitollinen tehtävä pyrkiä saamaan menot vastaamaan suurin piirtein tuloja. Koko ajan tämä tilanne parani, ja Sipilän hallituksen aikana päästiin jo aika lähelle sitä tilaa, missä pitäisi pysyvästi olla. — Mutta, arvoisat ministerit, te hallituksena lisäätte julkisen talouden kokoa päätösperusteisesti 8 miljardia tämän hallituskauden aikana. Kun tiedettiin, miten vaikeata

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2019 vp

työllisyyden hoito on — viime vuonna vaihtotase oli 4,4 miljardia pakkasella, se tarkoittaa sitä, että tuonti vetää suhteessa vientiin — niin mitä te meinaatte tehdä, että te saatte tämän talouden edes jollakin tavalla siihen tasapainoon, mitä te olette luvanneet, ja mitä nämä seitsemän työryhmää aikovat esittää ja milloinkaan nämä tulokset tulevat, niin että me voimme eduskunnassa arvioida, mitä te hallituksena teette, sillä perustuslain mukaan valtiontalous kuuluu eduskunnan [Puhemies koputtaa] vastuulle? [Antti Lindtman: Onko joku johtain muuta väittänyt?]

14.51 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nostan tässä keskustelussa esille kokoomuksen hyvin vaarallisen veropolitiikan linjan. Te esittelette ympäristöohjelmassa ennen eduskuntavaaleja, että autovero poistetaan ja se raha kerätään sitten tavallisilta suomalaista autoilijoilta. Jos te olisitte nyt päässeet toteuttamaan tätä, niin sehän olisi merkinnyt sitä, että se olisi historian valossa yksi suurimpia negatiivisia aluepolitiikan, sosiaalipolitiikan ratkaisuja. [Kokoomuksen ryhmästä: Ei, väärin tulkittu!] Te olisitte panneet ne pienituloiset ihmiset syrjäkylillä — joissa pitää olla auto, se on välttämättömyys, koska ei ole julkista liikennettä — maksamaan tämän melkein miljardin potin. Tämä on hyvä sanoa tässä suoraan, koska te vetoatte aina omiin veropolitiikan linjauksiinne ja tämä olisi ollut niin epäoikeudenmukainen linja, joka olisi kyllä merkinnyt eriarvoisuuden kasvua hyvin voimakkaalla tavalla. Mutta onneksi se ei toteudu. Tämä Rinteen hallituksen veropolitiikan linja on oikeudenmukainen: siellä alennetaan pienituloisten verotusta, lisätään heidän ostovoimaansa ja mahdollisuuttaan käyttää palveluita, ja myöskin sitä elämisen edellytystä voidaan parantaa.

14.52 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tähän edustaja Rantakankaan äskeiseen puheenvuoroon on pakko puuttua, koska hän tulkitsi siinä täysin väärin kokoomuksen linjaa autoverotuksen suhteen. Eihän ole mahdollista, että ne ihmiset, jotka ovat kerran jo autoa hankkiessaan autoveron maksaneet, autoverovapautuksen jälkeen maksavat sen vielä toiseen kertaan. [Eduskunnasta: Ei tietenkään!] Ei kai tällaista kukaan tässä maassa ajattele tai kuvittele, toivottavasti ei, ei ainakaan kokoomuksen taholta. [Antti Rantakankaan välihuuto] Tämä on Rantakankaan malli, joka varmasti eriarvoistaa kyllä sitten siellä haja-asutusalueillaakin sitä liikkumista.

Mutta haluan palata vielä tähän velkaantumiseen, kun täällä viitattiin kokoomukseen ja vuoteen 2008: silloin hallitusvastuussa kokoomus yhdessä keskustan kanssa teki ratkaisun — kun finanssikriisi tuli, niin silloin tehtiin vakava ratkaisu siitä, leikataanko koulutuksesta, sosiaaliturvasta ja terveydenhuollosta vai otetaanko velkaa ja pidetään kansalaisten palvelutaso kohtuullisella tasolla, pidetään huolta ihmisten koulutuksesta, terveydenhuollosta [Puhemies koputtaa] ja sosiaaliturvasta. Niin tehtiin, ja sitä velkaa on nyt tässä maksettu. Teillä on erilainen tilanne, [Puhemies: Aika!] te olette nousukauden jälkeisissä tilanteissa. Nyt ei ole aika velkaantua, nyt pitää vahvistaa työllisyyttä edelleen [Puhemies: Aika, edustaja!] niin kuin edellinen hallitus teki.

14.53 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puheenjohtaja Orpo sanoi, että kokoomus olisi priorisoinut nämä menolisäykset toisin, ja samaan aikaan edustaja Heinonen ja kumppanit täällä moittivat lisävelan otosta tälle vuodelle näiden lisätalousarvioiden osalta. Nyt kysyisin kokoomukselta, että kun teidän puheenjohtajanne äsken sanoi, että te priorisoisitte toisin, niin voisitteko nyt kertoa, mitkä menot te tämän vuoden

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2019 vp

lisätalousarvioista olisitte jättäneet tekemättä. 600 miljoonan liikennehankkeet, nämä tunnin yhteydet, jotka nyt laitetaan eteenpäin, olisitteko laittaneet kunnille yli 200 miljoonaa euroa vähemmän rahaa, olisitteko jättäneet Maahanmuuttovirastoon tekemättä esityksen, johon sisäministeri hyvin teki nyt, Laivue 2020 -hanke, koska ettehan te voi syödä kakkua ja katsoa sitä samaan aikaan.

Ja toinen kysymys, edustaja Heinonen, kun te olette teidän johtava talousajattelijanne siellä kokoomuksessa, niin — kun te rahoittaisitte tuloveron kevennykset, miljardin veronkevennykset haittaverojen korotuksena — tekisittekö sen nyt hallituksen esittämien lisäysten päälle vielä lisäksi, [Puhemies: Aika!] esimerkiksi alkoholin ja tupakan osalta.

14.54 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitusohjelmassa sanotaan, että harmaa talous ja veronkierto aiheuttavat merkittäviä menetyksiä valtiolle mutta myös tietysti kunnille. Kärsijöitä ovat ne yritykset, jotka hoitavat velvollisuutensa asiallisesti, ja kärsijöinä ovat tietysti myös ne työtä tekevät ihmiset, jotka hoitavat asiansa kunnollisesti. Heiltä otetaan enemmän veroa.

Hallitusohjelmassa sanotaan, että harmaan talouden vastaiseen työhön osoitetaan vaalikaudella 20 miljoonaa euroa, ja se on hyvä kirjaus. Esimerkiksi edustaja Lindtman on puhunut tasan kolmisen vuotta sitten, että tällä voidaan säästää kymmeniä, ellei peräti satoja miljoonia euroja.

Nyt olen tietoinen, että YTJ-järjestelmään on tehty selvityksiä. Sen avoimuutta voitaisiin lisätä, sitä voitaisiin kehittää. Kehitys on lainsäädäntöä vaille valmis, toteutusta vaille valmis. Tarvitaan rahaa 3—4 miljoonaa, ja säästöä olisi tulossa. Kysyn ministeri Lintilältä, onko näin ja missä vaiheessa mennään ja saadaanko veronkiertäjät kuriin.

14.56 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun katsoo tätä lisätalousarviota, niin tässä ovat kaikki kiittäneet niitä panostuksia, joita hallitus tekee. Toisaalta sitten, kun on porauduttu vähän syvemmälle tähän lisätalousarvioon, niin todetaan, että työllisyys on parantunut ja sen vuoksi tulot lisääntyvät ja velanotto alenee. Ja kun näihin... [Timo Heinonen: Ei alene!] — Alenee suhteessa siihen, mitä Petteri Orpo, valtiovarainministeri, esitti. [Timo Heinonen: Ei edes siihen!] — Eli kun nämä käydään läpi, niin edustaja Heinosen, joka on ylivoimainen kokoomuksen talousälykkö ja asiantuntija, puheenvuorosta ei jää kiveä kiven päälle näiltä osin. Ainoa, mikä jäi jäljelle, oli kiitos hallitukselle. Mutta mielelläni odotan myös teidän vaihtoehtobudjettia, kun tämän keskustelun perusteella te tulette esittämään siinä miljardin veronkevennykset, samaan aikaan 2 miljardin alijäämä poistuu ja tulee vielä isompia panostuksia koulutukseen ja raiteisiin [Antti Lindtman: Poliiseille!] — ja poliiseille. Se tulee olemaan todellinen taidonnäyte edustaja Heinoselta. [Puhemies koputtaa] Jopa teidän tasollanne se tulee olemaan huikea esitys.

14.57 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ymmärrä nyt tätä keskustelua, miksi halutaan ikään kuin antaa sellainen kuva, että me lyhentäisimme valtionvelkaa, kun se tapahtuu nyt päinvastoin niin, että tänä vuonna — tänä vuonna, edustaja Arhinmäki — valtionvelka kasvaa 1,6 miljardilla, [Paavo Arhinmäki: Kyllä, samaa mieltä!] ensi vuonna 2 miljardilla, ja jos tämä tahti jatkuu, niin tällä kehyskaudella varmaan 10 miljardilla. [Paavo Arhinmäki: Me puhumme lisätalousarviosta!] Ja se on vakava asia, nimittäin ne poliitikot, jotka velkaantumisesta päättävät, eivät ole enää vastaamassa, kun ve-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2019 vp

lat on maksettava. Edustaja Arhinmäki, muista tämä: tämä velka jää teidän lapsillenne maksettavaksi, niin kuin se meilläkin jää. [Paavo Arhinmäen välihuuto]

14.58 Sheikki Laakso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihmettelen kyllä tosiaan ministeri Ohisalon kommenttia tuossa äsken. Jos 90 prosenttia tänne tulleista maahanmuuttajista on tullut töihin tai opiskelemaan ja 10 prosenttia on sitten se porukka, joka tarvitsee meidän sosiaaliturvaa, niin miten siihen on saatu mätettyä vuosittain 3,2 miljardia? Ihmettelen. [Paavo Arhinmäki: Ei siihen mätetäkään! — Iris Suomela: Olette laskenut väärin!]

14.58 Heikki Autto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tästä velkaantumisesta: Pyrin urheilumiehille Lindtman ja Arhinmäki asiaa esittämään ehkä urheiluvertauksella, josko ymmärtäisitte asian silloin selkeämmin. Jos vaikkapa suunnistaessa juoksette kilometrin verran väärään suuntaan, 1 000 metriä, [Paavo Arhinmäki: Kokoomuksen kartalla!] ja siellä huomaatte sitten, että suunta on väärä, otatte 19 metriä takaisinpäin, niin kyllä te olette edelleen aika kaukana sillä väärällä kurssilla. [Timo Heinonen: Ymmärsittekö nyt? — Paavo Arhinmäki: Joo, mutta kartan on tehnyt Petteri Orpo!] Varmasti meidän kaikkien yhteinen kurssi ja tavoite on se, että velkaantuminen vähenee, ja tämä hallitus, Rinteen hallitus, on Arhinmäen rumpua lyödessä lisännyt Suomen velkaantumista. Sitä ei voi täällä salissa puhumalla muuksi muuttaa.

Arvoisa puhemies! Jos sallit, niin kysyn nopeasti liikenneministeri Marinilta: Kun keran rahaa löytyy niin paljon moniin hyviin kohteisiin, niin Nelostie, joka yhdistää Suomen päästä päähän, Helsingistä Utsjoelle, vaatisi Maksniemen kohdalla Simossa eli Kemissä ja Oulun välillä 800 metrin matkalle [Puhemies koputtaa] jonkun miljoonan lisää rahaa, että Nelostien remontti saataisiin vietyä loppuun. [Puhemies: Aika!] Miksi tätä rahaa ei löydy [Paavo Arhinmäki: Missä rahat?] tästä lisätalousarviosta? Tämä on [Puhemies: Aika!] Suomen viennille tärkeää. Kokoomus haluaa vientiä ja työpaikkoja. [Antti Lindtman: Autto juoksi juuri sen rastin ohi!]

15.00 Joonas Könttä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on puhuttu paljon velasta ja taloudesta, ja minusta tämä on se iso kysymys. Tuolta lisätalousarviosta löytyy muun muassa lapsilisien arviomäärärahan palautus, 13 miljoonaa euroa. Minusta tähän pitää herätä: Mikä tämän maan väestökehitys on? Kuinka meillä perheet pystyvät halutessaan saamaan lisää lapsia ja työllistymään? Tämä on iso kysymys, kun täällä on puhuttu taloudesta ja velasta ja siitä, kuka sen maksaa. Uskonpa, että täällä takarivissä löytyy muutamia maksumiehiä ja -naisia, niitä nuoria ihmisiä, jotka joutuvat kantamaan sitä vastuuta, jota täällä on otettu. Aivan niin kuin ministeri Lintilä vastuullisesti, valtiomiesmäisesti sanoi, jo kymmenen vuoden ajan tämä valtio on velkaantunut — jo kymmenen vuoden ajan. Minusta se on nyanssi, onko yksi lisätalousarvio 10 miljoonaa euroa enemmän velkaa vai vähemmän velkaa, kun se isossa kuvassa tarkoittaa sitä, että isänmaa on velkaantunut. Se on toistasataa miljardia euroa velkaa, [Puhemies koputtaa] ja siinä mielessä myös edustaja Östman puhui viisaasti, että jonkun ne velat täytyy maksaa.

15.01 Anna-Kaisa Ikonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että näitä nopeita junayhteyksiä viimein viedään eteenpäin ja viime hallituksen varaamia rahoja nyt päästään käyttämään ja hankeyhtiömuotoa myöskin viemään eteenpäin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2019 vp

Olen iloinen myöskin toisesta jatkumosta suhteessa edelliseen hallitukseen. Nimittäin olen iloinen tasa-arvonäkökulmasta: siitä, että mukana on avustus kansainvälisen tasa-arvopalkinnon jakamiseen. Suomi on monella tapaa tasa-arvon edelläkävijä ja voimme vaikuttaa asiaan myöskin kansainvälisesti. Tästä lähtökohdasta me lanseerasimme muutama vuosi sitten valtioneuvoston kanslian ja Tampereen kaupungin kesken IGEP-palkinnon, joka myönnetään taholle, joka on edistänyt sukupuolten tasa-arvoa kansainvälisesti merkittävällä tavalla. Tämä ensimmäinen palkinto myönnettiin Angela Merkelille, joka ohjasi palkintovarot Afrikkaan, naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ehkäisevään työhön. On hienoa, että nyt toinen palkinto päästään jakamaan Tampereella joulukuussa ja sen saajiksi on jo nyt nimetty 300 ehdokasta.

Vielä kuntataloudesta todettakoon nopeasti, että hyvä, että siellä on pieni helpotus sinne, mutta tämä ei sitä isoa perusongelmaa kuntataloudessa ratkaise.

15.02 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hieman ihmettelen tätä keskustelua näin uutena kansanedustajana siinä mielessä, että nytten käydään keskustelua lisätalousarviosta, ja lisätalousarvio suuntaa nyt juuri katseensa siihen, että valtionvelkaa otetaan vähemmän kuin mitä aikaisemmin oli suunniteltu.

Sitten, en aikonut tätä nostaa esille, mutta pitää nyt varmaan muistuttaa kokoomukselle siitä, että kun lasketaan noin 30 vuoden ajalta ne puolueet, jotka ovat lisänneet valtionvelkaa kaikista eniten, niin kokoomus on selkeästi johtoasemassa tässä. Täytyy huomioida se, että kun kritisoi nyt varsinkin vihervasemmistoa tästä lisävelan ottamisesta, niin kokoomus on ottanut viimeisen 30 vuoden aikana enemmän valtionvelkaa kuin vihervasemmisto yhteensä. [Timo Heinonen: Mitenkäs tuhannessa vuodessa?]

15.03 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä edustaja Viitanen totesi, että tämä hallitus on muuttanut talouspolitiikan suuntaa. Ja niin kyllä toisesta on. Kun edellinen hallitus laittoi tämän maan taloutta kuntoon — kuten täällä monet kollegat ovat todenneet: se hallitus käänsi velkaantumisen jyrkkään laskuun, ja 140 000 ihmistä pääsi töihin — on tämä hallitus päättänyt taas valita menojen lisäämisen ja velanoton tien. Siitä te ette pääse nyt eroon millään.

Edustaja Viitanen myös kertoi, että hallituksella on 25 kohdan lista. Ainoa ongelma on se, että valtiovarainministeriö ei ole kyennyt arvioimaan yhdellekään toimelle, arvoisa puhemies, yhdellekään toimelle positiivista työllisyysvaikutusta. Myös talouspolitiikan arviointineuvosto on todennut lausunnossaan, että työllisyystavoitteen saavuttamiseksi ei ole vielä esitetty toimenpiteitä.

Arvoisa puhemies! Totean sen, että te olette nyt hallituksessa. Teidän vastuullanne on tehdä näitä työllisyystoimia, ja me tulemme haastamaan teitä oppositiosta niin kauan, että [Puhemies koputtaa] te aidosti rupeatte tekemään niitä päätöksiä, joita täällä on teiltä toistuvasti pyydetty.

15.04 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mitä pitemmälle tämä keskustelu menee, sen enemmän olen hämmennyksissäni tästä kokoomuksen linjasta, koska äsken tuli taas sellainen kuva, että kokoomuksen mukaan menoja ei saisi lisätä. Kun täällä taas toisaalta kokoomus on sanonut, että on hyvä, että hallitus on lisännyt vaikka määrärahoja koulutukseen tai esimerkiksi vanhustenhoivaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2019 vp

Mutta, puhemies, täällä kysyttiin jo aiemmin, onko kokoomuksen mielestä sitten ollut väärin, että nyt lisätalousarviossa tai -arvioissa on panostettu liikenteeseen tai muuhun. En ole kuullut vastausta.

Ja toisaalta veropolitiikka minua askarruttaa. Nimittäin kokoomuksella on siitäkin hyvin mielenkiintoisia lausuntoja. [Timo Heinonen: Ja hyviä tuloksia!] Täällä kerrottiin, että veronkevennyksen te kompensoisitte jonkun muun veron kiristämällä. Aukaisisitteko tätä hieman, koska ette kai te nyt tosissanne voi olla edelleen vaaliohjelmanne linjalla, että te haluaisitte esimerkiksi ahkeria, keskituloisia perheitä kurittaa kotitalouksien sähköveron korotuksilla tai tämän tyyppisillä, mitä olette [Puhemies koputtaa] joskus esittäneet. Eli toivoisin nyt todella selkeytystä kokoomuksen linjaan.

15.06 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä vähän taaempaan on välillä vaikea kuulla, erityisesti kun edustaja Arhinmäki pitää väliin pitkiä välilauseita. Toivoisin, että täällä saisi rauhassa kuunnella.

Tähän lisätalousarvioesitykseen: Nythän 95 miljoonaa euroa lisää ollaan esittämässä, ja tässä on tullut esille hyviä asioita, ennen kaikkea tämä ratahankkeiden liikkeellelähtö, josta syyskuussa jo uutisoitiin. Toivottavasti siinä nyt oikeasti päästään eteenpäin ja Espoossa kaupunkiradan rakentamisen aloittamiseksi voidaan oikeasti laittaa kuokka maahan. Ja puolustusmateriaalihankintoihin — hienoa, että Laivue 2020 -hankintapäätökseen saadaan lisärahoitusta. Muita hyviä asioita: lisärahoitus Kuopion iskun jälkihoitoon ja hätäkeskukselle, joka sitä välttämättä tarvitsee. Toki useita jäi vielä puuttumaan, mutta jatkan seuraavassa puheenvuorossa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Tämä debatti taitaa olla aika lailla loppuillaan. Jos annettaisiin ministereille nyt vastauspuheenvuorot. [Timo Heinonen: Aika paljon tuli haasteita!] — Aika paljon tuli haasteita. — Halutaanko jatkaa debattia? [Hälinää] No, sitten.

15.07 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt täällä kokoomus irtaantuu tästä vaaliohjelmasta, joka oli todella tämä autoveron poistaminen. Sen hän oli teidän ympäristöohjelmassanne, jonka te lanseerasitte hyvin näyttävällä tavalla — mutta se siitä, onneksi ette ole sitä toteuttamassa.

Haluan sanoa sen, että erittäin hyviä lisäyksiä täällä ovat esimerkiksi Ruokavirastoon tulevat rahat. Ne tarkoittavat sitä, että pystytään hoitamaan tärkeitä tehtäviä, mitä Ruokavirastolla kaiken kaikkiaan on. Sitten oli työsuhdeneuvontaan rahaa. Tätähän Suomen Yrittäjät ovat kovasti kehuneet. Se on juuri sitä ensimmäisen työntekijän palkkaukseen liittyvää helpottamista, mistä työministeri on puhunut, ja myöskin mikroyritysten kasvuun liittyvää. Ne ovat pieniä askelia, mutta ne ovat askelia oikeaan suuntaan. Erityisesti yksinyrittäjän osaltahan on mahdollisuus valtavaan potentiaaliin, uusien työpaikkojen syntyyn. Meillä on Suomessa 170 000 yksinyrittäjää. Ajatellaanpa, että siellä voisi murto-osakin pystyä palkkaamaan ensimmäisen vieraan työntekijän — siitä syntyisi jo merkittävä osa tämän hallituksen työllisyystavoitteen toteuttamista.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ja nyt sitten annetaan kaksi puheenvuoroa, ja sen jälkeen ministerit vastaavat.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2019 vp

15.08 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Huomaan, että edustaja Rantakankaalla on jo vähän huono omatunto ja näyttää olevan vähän paha olokin, kun tänään täysistunnossa hetken päästä keskustan johdolla esitetään bensiinin ja dieselin veronkorotuksia. [Antti Rantakankaan välihuuto] Ne ovat kovia korotuksia maaseudulla asuville, niille, jotka autoa tarvitsevat, mutta puhutaan siitä lisää silloin.

Väännän nyt vielä kerran teille, edustaja Arhinmäki, rautalangasta: Vuosi sitten tässä salissa arvioitiin, että velkaa otetaan 1,4 miljardia. Nyt te kerrotte meille, että velkaa otetaankin 2,4 miljardia — se on miljardin enemmän. Se on paljon. Te teette kuitenkin hyviä toimia, mutta ne kaikki velkarahalla. Okei, otatte velkaa 19 miljoonaa vähemmän kuin arvioitte teidän omassa edellisessä lisätalousarviossanne, mutta edelleen kokonaisvelan lisäotto kasvaa 2,4 miljardiin. Edustaja Autto kuvasi sen hyvin: Jos ollaan hetteisellä suolla ja mennään kilometri vielä syvemmälle suolle ja sieltä tullaan 19 metriä takaisin, niin kyllä aika pahassa tilanteessa, [Puhemies koputtaa] edustaja Arhinmäki, edelleen ollaan. [Puhemies: Aika!] Ei silloin olla vielä kovalla maalla.

15.09 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Auton suunnistusvertaus oli erinomainen. Suunnistuksessa laitetaan rastit ja annetaan kartta, ja tämän kartan on tehnyt valtiovarainministeri — silloinen valtiovarainministeri, kokoomuksen puheenjohtaja, edustaja Orpo. [Timo Heinonen: Ei pidä paikkaansa!] Hän on myös laittanut rastit. Tämän vuoden budjetti on yhtä kuin se suunnistuskartta, jonka kokoomus on halunnut luoda. Nyt kun me otamme juoksuaskelia oikeaan suuntaan siitä, kun kartan perusteella on menty väärään paikkaan, niin täällä kritisoidaan sitä. Ja tästä päästään siihen, että kokoomus kritisoi — Heinonen puheenvuoronsa jälkeen — oman puolueensa puheenjohtajaa ja hänen tekemää budjettiesitystä.

Minä olen tyytyväinen siihen, että tässä lisätalousarviossa annetaan lisärahoitusta tärkeisiin kohteisiin, kuten Migrille ja Ruokavirastolle. [Puhemies koputtaa] Samaan aikaan työllisyys on parantunut, jolloin velanotto vähenee aikaisempaan [Puhemies koputtaa] ennusteeseen.

15.10 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suolla ollaan todellakin oltu, nimittäin sote-suolla. Viime kausi päättyi tähän riitelystä maakuntamallista ja valinnanvapaudesta, ja olisi tärkeää, että saataisiin asioita vietyä eteenpäin ja niitä peruspalveluja ihmisille. Täällä lisätalousarviossa annetaan soten valmisteluun 11,2 miljoonaa, ja sieltä osa menee tietohallintoon, noin pari miljoonaa, mutta mihin loput? Elikkä kysyisin teiltä: mikä on soten tilanne tällä hetkellä?

Ja edelleen sitten peräänkuulutan myös tätä tahdosta riippumatonta psykiatrista hoitoa. Voitteko te vähän avata tätä minulle? Lisäys aiheutuu tahdosta riippumattomaan hoitoon määrättyjen henkilöiden hoidon kustannuksista niissä tapauksissa, kun henkilöllä ei ole kotikuntaa Suomessa eikä kustannusten maksuvelvollisuutta voida määrätä kansainvälisten sopimusten perusteella. Hoidon kustannuksia ei myöskään voida korvata terveydenhuoltolain 50 §:n perusteella. Kertokaa, mitä tämä tarkoittaa — onko meillä nyt joku uusi tilanne tulossa Suomessa, [Puhemies koputtaa] että enemmän nämä tahdosta riippumattomat hoidot lisääntyvät? Täällä on kuitenkin iso raha tänne kohdennettu. [Puhemies koputtaa] Kertokaa, mitä se tarkoittaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2019 vp

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ja ministerin vastaukset. Ministeri Marin, 2 minuuttia. — Olkaa hyvä.

15.12 Liikenne- ja viestintäministeri Sanna Marin: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Ensinnäkin edustaja Autolle tästä Simon tilanteesta ja tästä Maksniemen kohdasta, tästä 800 metrin puuttuvasta pätkästä: Olen tietoinen tästä tilanteesta ja itsekin pidän sitä aika erikoisena ja kohtuuttomana, ja varmasti tähän tulemme ratkaisuita löytämään. Tätä asiaa on jo käyty läpi, ja sitten [Paavo Arhinmäki: Tähän tulee kyllä rahaa!] kun aika on, niin tulemme myös esityksiä tästä tekemään.

Mitä tulee sitten näihin raideyhteyksiin, niin haluan muistuttaa tässä erityisesti kokoomusta siitä, että aikaisemmin, kun perustettiin tämä Pohjolan Rautatiet, siitä pääomasta, siitä noin 100 miljoonasta eurosta, vain murto-osa oli edellisen hallituksen tarkoitus käyttää näihin tulevaisuuden nopeisiin raideyhteyksiin. Valtaosa siitä rahasta oli tarkoitus käyttää kalusto- ja kiinteistöyhtiön eli VR:n pilkkomiseen. Ja nyt tämän hallituksen linjausten pohjalta tämä koko raha, ja jopa sen päälle, on tarkoitus käyttää nimenomaan näiden nopeiden raideyhteyksien edistämiseen. Eli sen talouspoliittisen ministerivaliokunnan syyskuussa tekemän linjauksen mukaisesti, jos osakassopimusneuvottelut saadaan menestyksellään käytyä kuntien kanssa, tässä vaiheessa valtio sitoutuisi rahoittamaan 51 prosenttia näistä tarvittavista suunnittelukustannuksista eli sen 100 miljoonaa ja sen lisäksi vielä tarvittavat rahat, ja tästä nyt neuvotellaan. Eli se edellisen hallituksen sitoumus, se raha, mikä oli tarkoitus käyttää suunnitteluun, oli vain murto-osa kattamaan niitä suunnitteluun vaadittavia kustannuksia. Tämä hallitus haluaa saada näitä asioita myös vietyä eteenpäin, ja sen takia me olemme valmiita kattamaan sen koko suunnittelukustannuksen yhdessä muiden osakkaiden kanssa, mikäli saamme neuvottelutuloksen aikaiseksi ja hankeyhtiöt perustettua. Ja tämä on iso edistysaskel näiden nopeiden raideyhteyksien edistämiseksi, ja tähän olemme sitoutuneet.

Mitä tulee sitten idän suunnan [Puhemies koputtaa] yhteyksiin, niin myös tämän osalta olemme valmiita etenemään. Nyt selvitämme sitä linjausvaihtoehtoa ja toivottavasti ensi keväänä sitten voimme myös idän nopean [Puhemies koputtaa] yhteyden osalta tehdä ratkaisuja.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Sitten ministeri Lintilä, riittääkö 2 minuuttia vai 3? [Mika Lintilä: Riittää hyvinkin!] — 3 minuuttia.

15.14 Valtiovarainministeri Mika Lintilä: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin edustaja Eeslille: Hallitus tekee toimia, joilla pyrkii parantamaan työllisyyttä. Taloustilanne on kansainvälisesti erittäin haastava. Suurin haaste on se, että — ehkä väärin sanottu — tuskin koskaan on ollut näin vaikeasti ennustettava taloustilanne kansainvälisesti, mitä se on tällä hetkellä, suurimpana syynä kauppasotauhka Kiina—USA-akselilla. Sitten meillä ovat Euroopassa brexit, Saksan odotettua huonompi taloustilanne ja yleensäkin toimet, jotka vaikuttavat säännöillä tapahtuvaan vapaakauppaan. Suomi on vientivetoinen maa, niin kuin hyvin tiedätte: 40 prosenttia meidän bkt:sta tulee viennistä, ja kun vienti alkaa sakkaamaan, se näkyy meillä välittömästi. Eli kyllä me pyrimme tekemään hyvin vakaata talous- ja finanssipolitiikkaa sillä tavalla, että me pystymme luomaan kansallisesti ennustettavuutta, koska kansainvälisesti tällä hetkellä on erittäin vaikea ennustaa oikeastaan 20-vuodesta eteenpäin, ja tämä on se iso haaste.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2019 vp

Edustaja Kiurulle voi sanoa sen, että harmaan talouden osalta painopiste Verohallinnossa on tietojenvaihdossa: tietojenvaihto ja nimenomaan siellä alustatalouden toimijat. Tietojärjestelmiin satsataan tällä hetkellä paljon, ja kyllä yleensäkin harmaan talouden ehkäisyssä ja estämisessä kaikkinaisen toimijoitten välillä tapahtuvan tietojenvaihdon rajamuurien alas vetäminen on äärettömän tärkeää. Ja tässä pitää muistaa myös se, että meillä verovaje on verrattain pieni, jos kansainvälisesti vertaillaan, mutta tämä on iso kokonaisuus, joka tapahtuu sitten — oikeastaan päävastuussa ovat STM ja TEM, ja sitten VM on mukana. Tällä kokonaisuudella.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ja sitten mennään puhujalistaan.

15.16 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Hallituksen neljännessä lisätalousarvioesityksessä on monia hyviä asioita, niin kuin edellisessä puheenvuorossa nostinkin esille: Kuopion iskun jälkihoitoon suunnattavat varat, hätäkeskusjärjestelmän toiminnan turvaamiseen ehdotettu lisämääräraha ja Laivue-hankintapäätöksen toteuttamisen mahdollistamiseksi lisättävä määräraha. Ja erityisen hienoa nyt kuulla, että ratahankeyhtiömalli menee myöskin eteenpäin, niin kuin kokoomus edellisellä kaudella jo suunnitteli — hyvä kuulla, että hallitus on tullut tässä kokoomuksen linjoille.

Olisi tietenkin hyvä, että ehditään EU-tukihakemukset saada ja rahoitusta näille hankkeille myöskin sitä kautta. Olin viikonloppuna käymässä Espanjassa, ja siellä kuulin, miten teihin oli käytetty paljon rahaa — kaikkihan nämä tiet on siellä EU-tuilla tehty, ja toivoisi Suomessakin kuultavan näin, että EU-tukia osattaisiin hyödyntää paremmin ja käyttää, ja yksi oleellinen tekijä on tietenkin hakumääräaikojen noudattaminen ja päätösten tekeminen, että pystytään niitä hakemaan.

Liittyen tähän Turun ratahankkeeseen ja Espoon kaupunkirataan, niin kaupunkiratahan olisi valmis aloitettavaksi, käynnistettäväksi, jos siitä vain päätös tehdään. Toki siihenkin tarvitaan valtion rahaa, ja sen takia myöskin EU-tukiasiat on tärkeä hoitaa ajoissa.

Muista isoista tiehankkeista: esimerkiksi Kehä kolmosella kulkee tuhansia autoja vuorokaudessa, ja siellä tie vajoaa Askiston kohdalla ja on vaara, että se sortuu, joten toivoisi, että tähänkin tässä lisätalousarviossa olisi löydetty rahaa. Olen siitä tehnyt kirjallisen kysymyksen liikenneministerille, enkä ole vielä saanut siihen vastausta. Toivottavasti siihen rahat myös löytyvät.

Sitä vielä olisin toivonut, että tässä lisätalousarviossa olisi huomioitu laaturekisterit, kun hallitus hallitusohjelmassaan kuitenkin haluaa johtaa tiedolla, ja kaikkien päätösten pitäisi perustua tietoon. Nyt näille kansallisille laaturekistereille ei ole rahoitusta, jatkorahoitusta olemassa, ja jos ajatellaan sote-muutoksen läpivientä ja järkevää yhdenvertaisuutta, niin siihen pitäisi rahat löytyä.

15.19 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on siis hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2019 neljänneksi lisätalousarvioksi.

Täällä mainitaan tasa-arvopalkinto, ja edustaja Ikonen, otitte myös tämän asian esiin: saimme juuri eilen kuulla verotiedot, ja sieltä huomasimme, että kyllä ne huipputienaajat ovat niitä miehiä. Eiköhän tehdä tällainen tasa-arvoteko ja kannusteta niitä meidän tyttäriä myös siellä kodeissamme osallistumaan ja opiskelemaan entistä enemmän niitä luonnontieteitä — matematiikkaa, fysiikkaa, kemiaa — jotta sitä kautta ne tiet kulkisivat myös näihin työpaikkoihin, yrittämiseen ja mahdollisuuksiin ja jotta sieltä verotiedoista löytyisi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2019 vp

myös tulevaisuudessa naisia. Tästä keskusteltiin paljon eilen, ja mielestäni meillä on paljon tehtävää siinä. Tytöt ovat niitä sinnikkäitä opiskelijoita, menestyvät hyvin ja kirjoittavat hyvin ylioppilaskirjoituksissa, mutta jossakin tapahtuu jotakin, koska siihen se eteneminen sitten monesti päättyy. Mutta, arvoisa rouva puhemies, tämä oli kantani tähän tasavarpalkintoon. 300 000 euroa sille täällä myönnetään.

Nostaisin esiin muutaman teeman täältä lisätalousarviosta, muun muassa tämän sote-uudistuksen: sinne ollaan kohdentamassa 11,2 miljoonaa lisää rahoitusta, ja osa tästä rahoituksesta menee tietohallintoon ja tietojärjestelmiin. On erittäin tärkeää, että meille eduskuntaan tuodaan tieto siitä, millä tavalla sote etenee, jotta sama, mikä viime kaudella tapahtui, ei enää toistuisi. Kun täällä on keskusteltu, että ollaan vellottu suossa, niin kyllä minäkin koen, että sote-suossa sitä vasta oltiin, ja nyt on hyvin tärkeää, että samoja virheitä ei enää tehdä uudelleen. Siellä oli valinnanvapautta ja maakuntauudistusta eikä tiedetty, kuka puolue ja mikä puolue ajoi mitään. Mutta tärkeää on saada peruspalvelut kuntoon. Perussuomalaisille on erittäin tärkeää, että ihminen pääsee lääkäriin, mutta huolissamme olemme, että hallituksen toimet tähän asiaan ovat riittämättömiä. 70 miljoonaa hankerahoitusta ja avustusta sote-keskusten kuntoon laittamiseksi ei ole riittävästi. Uusimaa on jo niin valtavan laaja alue, että täällä lääkäriin pääsyn parantaminen vaatii ripeitä toimia. Mutta todellakin, tämä sote-asia.

No sitten pidän erittäin tärkeänä ja merkittävänä, että vihdoinkin Suomeen on kansallinen syöpäkeskus perustettu. 2014 tein asiasta kirjallisen kysymyksen ja monia talousarvioaloitteita myös, ja on hienoa, että asia on edennyt. Tulisi olla meidän kaikkien yhteinen tahotila, että saadaan taivutettua syöpä, voitettua se, ohjattua mahdollisimman paljon resursseja tutkimukseen, hoitoihin ja siihen, että yhä useampi suomalainen parantuu tästä kirouksesta nimeltä syöpä. Se on mahdollista, ja meillä on huippuosaamista. Siitä kiitoksia, että sinne on resursseja kaikkien näiden vuosien aikana hallitus antanut.

On hienoa, että Kuopioon kohdennetaan resursseja — kiitos myös siitä — siihen kriisi-työhön, mitä siellä tarvitaan, ja olisin halunnut myös kuulla, mitä muuta sinne Kuopioon kuuluu tällä hetkellä.

No, sitten tämä psykiatrinen hoito ja mielenterveyspalvelut Suomessa: tällä hetkellä suurin haaste on, että perustason mielenterveyspalvelut eivät ole toiminnassa sen enempää lapsille, nuorille kuin aikuisillekaan. Ja huolissani olen myös siitä laitoshoidon riittäväyydestä Suomessa näihin psykiatrisiin ongelmiin, ja kannan huolta siitä, pääseekö sinne hoitoon.

Täällä hallinnon osiossa sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla kerrotaan, että momentille myönnetään lisäystä 500 000 euroa liittyen ”tahdosta riippumattoman psykiatrisen hoidon kustannuksiin niissä tapauksissa, kun henkilöllä ei ole kotikuntaa Suomessa eikä hoidon maksaja määräydy minkään muun lainsäädännön nojalla”. Eli tämä kirjaus tarkoittaa sitä, että laittomasti tai paperitta maassa oleskelevat, joilla ei ole statusta olla täällä Suomessa, ei kotikuntaa, ovat oikeutettuja pääsemään tahdosta riippumattomaan psykiatriseen hoitoon ja meidän valtiomme sen kustantaa heille. Yritin kysyä tästä ministeriltä, mutta ymmärrän, ministeri Kiuru ei ollut paikalla, joten emme siihen vastausta saaneet.

Tämä asia näistä kustannuksista on noussut aikaisemminkin valiokunnassa esille, kun olemme käsitelleet lainsäädäntöä, se, millä tavalla ne kustannukset sitten loppujen lopuksi jakaantuvat: jäävätkö ne Suomen maksettaviksi vai anooko Suomi tai Kela sitten sieltä jostakin lähtömaista näiden kustannusten maksamista? Olisi hyvä käydä tästäkin keskustelua ja pohtia, että miten tämä oikeastaan on.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2019 vp

Me kuulumme täällä, että vuonna 2008 oli viimeksi ylijäämäinen budjetti, jolloin palveluita pidettiin, ja siitä lähtien se velkaantuminen lähti. Kuulimme, että kaikkihan me olemme olleet siellä hallituksessa; voin kertoa, että me perussuomalaiset kuitenkin vähiten kaikista. Oikeastaan meidän paikkamme olisi nyt tuolla hallituksessa, olemmehan tällä hetkellä Suomen suosituin puolue. Mutta näillä mennään tällä kertaa, ja toivotaan, että hallitus tekee hyviä päätöksiä, ettemme velkaannu liikaa ja priorisoimme. Ja kyllähän te kaikki tiedätte, mistä perussuomalaiset priorisoivat, jos siihen olisi mahdollisuutta. Mutta puhua me voimme: palveluja suomalaisille ja kaikille, jotka niitä tarvitsevat.

15.25 Sofia Vikman kok: Arvoisa rouva puhemies! Jatkan vielä nopeista junista. Ministeri Marin on lausunut, että tarkoituksena on, että vielä perustamattomat suunnitteluyhtiöt osallistuisivat Euroopan komission Verkkojen Eurooppa -ohjelman avoimena olevaan ja helmikuussa sulkeutuvaan häntähakuun. On hyvä, että ministeri Marin tuli viimein kokoomuksen linjoille hankeyhtiöiden tarpeellisuudessa, mutta turhan kauan siinä kesti. Hallituksen viivyttelyn vuoksi yhtiöitä ei ole vielä olemassa. Ensimmäinen kokous niiden perustamiseksi oli tänään, vaikka neuvotteluiden aloituksestakin on tiedotettu jo kahden kuukauden ajan.

Toisin kuin ministeri antaa täällä ymmärtää, tällä etenemistahdilla on varsin todennäköistä, että hankeyhtiöt eivät ehdi käynnissä olevaan hakuun mukaan. Siksi kysyn ministeriltä varasuunnitelman perään. Pitäisikö hallituksen viivyttelyn paikkaamiseksi nyt käynnissä olevaan hakuun osallistua varasuunnitelmalla eli siten, kuten valtio tavallisesti tällaisiin hakuihin osallistuu eli että Väylävirasto hakee? Ollaanko tällaiseen ryhtymässä, olisiko se tarpeellista? Nimittäin hyvin kummallisessa valossa näyttäytyy nyt se, että edellisen hallituksen jäljiltä hankeyhtiöt ja niiden rahoitus olivat jo pitkällä ja tämä hallitus viivytteli nyt aivan suotta. Edelleen tavoiteaikataulu ja selkeät askelmerkit puuttuvat, vaikka onkin hyvä, että ne ideologiset silmälasit hankeyhtiöiden osalta nyt saatiin heitettyä nurkkaan.

Arvoisa rouva puhemies! Kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa tulee pöytään päivitetyt vero- ja työllisyystoimet. Kerrankin oppositiopuolueen vaihtoehtobudjetti on vastuullisempi kuin hallituksen. Tämä hallitus on jo nyt lyhyen historiansa aikana onnistunut paisuttamaan velkaantumista miljardiluokassa. Käsittelyssämme oleva lisätalousarvio kiteytyy lisävelanottoon. Kohteet, joihin rahaa laitetaan lisää, ovat sinänsä kannatettavia, erittäin hyviä ja tärkeitä. Ongelma on, että kun työllisyystoimet hallitukselta loistavat poissaoloillaan, nykyinen hallitus leikkaa tulevilta sukupolvilta. Kokoomus ei halua leikata. Siksi tulemme esittämään kattavat työllisyystoimet.

15.28 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! En kyllä malta olla sanomatta sitä, että muistan hyvin neljä vuotta sitten, kun edellinen hallitus aloitti, niin hallitus teki silloinkin lisätalousarvion, ja kylläpä silloin me oppositiossa ihmettelimme, että kuinka se saattoi alkaa sillä, että työllistäviä toimenpiteitä oli, arvatkaa kuinka monta, edustaja Vikman ja kumppanit — niitä oli nolla, ihan pyöreä nolla. [Sofia Vikmanin välihuuto] Sen sijaan kun tämä hallitus teki keväällä lisätalousarvion, niin kyllä kiitän esimerkiksi ministeri Marina, joka siellä nyt istuu, nimittäin siellä pistettiin heti, välittömästi hankkeita liikkeelle siten, että muistan keväällä arvioidun, että jo ne pelkästään lisäävät työllisten määrää noin 10 000:lla, tällaisista summista puhuttiin, plus sitten se, että ministeri Harakka on omalla sektorillaan esitellyt toimia ja ollaan edetty tässä koko ajan ripeästi eteenpäin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2019 vp

Mutta kyllä minä, puhemies, sen ymmärrän, että tietenkin kokoomus hakee nyt uutta oppositioroolia. Ja ehkä me sitten ymmärrämme myös senkin, että tämä viesti on toistaiseksi vielä hieman epäselvä emmekä oikein ymmärrä vielä, miten kokoomus tämän yhtälönsä tulee rakentamaan, mutta ehkäpä me sitten erityisen suurella mielenkiinnolla odotamme tätä vaihtoehtobudjettia ja toivomme kovasti sitä, että siellä sitten ihan ainakaan dynaamisten vaikutusten varjolla ei tätä mahdotonta yhtälöä sinänsä kurota umpeen.

Mutta, puhemies, kuten sanottu, mielestäni on erinomaisen hyvä, että tässä on lähdetty monessa asiassa liikkeelle. Täälläkin keskustelussa monesta yksityiskohdasta on kiitetty. On hieno asia, että tähän Kuopioon pystytään nopeasti puuttumaan, ja on myös monia muita tärkeitä asioita, mitä jälleen kerran tässä lisätalousarviossa käsitellään. Olenkin ymmärtänyt, että niitä vastaan kellään juurikaan mitään ei ole, vaan enemmänkin kysymys on taas kerran tästä yleisestä linjasta, ja siinä suhteessa täytyy sanoa vaikkapa ihan pirkanmaalaisena, että kun hallitus vaihtui, niin kyllä minä olen tyytyväinen, kyllä meidän alueella on niin kolmostie- kuin ystie- kuin raideasioissa oltu hyvin iloisia, niin että tässä suhteessa on mukavaa, että linja muuttui.

Sen verran en nyt malta, puhemies, olla tähän edelliseen puheenvuoroon sanomatta, että muistan kyllä, kun viime kauden loppupuoletta herättiin tähän raidekysymykseen. Se, mikä kokoomuksen saldo lähinnä oli, oli miljoona euroa suunnittelurahaa, ja sitten kun näitä yhtiöitä puuhailtiin, niin ennen kuin ne saatiin loppuun nämä erinomaiset edellisen hallituksen kaavailut, niin sehän erotti sitten itse itsensä myös, ettei sitten pystynyt viemään näitä omiakaan kaavailuja loppuun, niin että on hyvä, että tämä nyt saatetaan sitten ministerin toimesta järjestäytyneesti ja niin kuin meidän näkökulmastamme oikeilla tavoin eteenpäin. [Timo Heinonen: Kuka erosi?] — Heinonen ei varmasti muista, että silloinen hallitus erotti itse itsensä ennen viime vaaleja.

15.31 Matias Marttinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Täällä monet kollegani ovat myös kehuneet tämän lisäbudjetin sisältöä. Totean aivan alkuun, että lisäbudjetissa on myös paljon kannatettavia kohteita. Liikenneministeri Marinille haluan toivottaa menestystä ja tarmoa näiden suurten liikennehankkeiden eteenpäin viemisessä. Luulen, että siitä emme saa tässä salissa suurta riitaa aikaiseksi. Toki toivomme paljon, paljon nopeutta ja toivomme näkevämme myös pian tuloksia.

Mutta, arvoisa rouva puhemies, se mistä tänäänkin olemme tässä salissa keskustelleet, koskee tämän hallituksen talouspolitiikan linjaa. Edustaja Viitasen kanssa olemme käyneet keskustelua, ja hän totesi, että tämä hallitus on muuttanut talouspolitiikan suuntaa. Totesin hänelle, että toisesta on. Tämä hallitus on hylännyt täysin Juha Sipilän hallituksen hyvän perinnön.

Kun Juha Sipilän hallitus aloitti 2015 työnsä, Suomessa otettiin velkaa 6 miljardia, työttömyys oli korkealla, näkymät olivat erittäin huonot. Se hallitus laittoi tämän maan taloutta kuntoon. Yhä useampi suomalainen sai toivoa siitä, että pääsee töihin, toimeentulo paranee. Verotulot kasvoivat nopeasti, velanotto väheni nopeaa vauhtia.

Arvoisa puhemies! Tämä hallitus olisi voinut jatkaa tällä samalla, vastuullisella linjalla: laittaa tämän maan talouden kuntoon ja huolehtia siitä, että tulevat sukupolvet eivät saa kohtuutonta vero- ja velkataakkaa kannettavakseen. Mutta kuten totesin aikaisemmin, tämä hallitus on valinnut sen sijaan velanoton tien, pysyvien menolisäysten lisäämisen tien. Ja kuten puhuimme jo aikaisemmin, työllisyystoimet loistavat täysin poissaolollaan tämän hallituksen ohjelmassa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2019 vp

Hallitus kertoi meille budjettiriihen jälkeen, että heillä on 25 kohdan lista käytössä. Useat ministerit kertoivat meille tässä salissa, että näin on käynyt. Kuitenkin pienen tarkastelun jälkeen kävi ilmi, että valtiovarainministeriö ei pysty laskemaan yhdellekään työllisyystoimelle positiivista työllisyysvaikutusta. Samaan aikaan myös talouspolitiikan arviointineuvosto on lausunnossaan vuoden 2020 talousarviosta hyvin kriittisesti kommentoinut tämän hallituksen talouspolitiikkaa, ensi vuoden budjettia toteamalla, että ”työllisyysastetavoitteen saavuttamiseksi ei ole vielä esitetty toimenpiteitä”. Tämä on aivan suoraa asiantuntijoiden kriittistä tekstiä, joka teidän täytyy ottaa nyt nöyrästi vastaan ja toimia sen mukaisesti. Päinvastoin, itse asiassa arvioiden mukaan hallituksen toimien vaikutus työllisyyteen on negatiivinen, kun otetaan huomioon ne toimet, mitä te olette nyt laittamassa toimeen. Eli on siis näin, että työllisyystilanne Suomessa olisi parempi, mikäli te ette olisi tehneet yhtään mitään.

Tämän lisäksi olette myös päättäneet, kuten olemme täällä jo aikaisemmin keskustelleet, luovuttaa päätösvallan kolmikanvalmisteluun. Nyt pidätte käsiä ristissä ja toivotte, että tuloksia syntyy. Ei tarvitse olla suuri ennustaja todetakseen, että ei tällä tavalla niitä toimia kyllä tule. Teiltä pitää löytyä rohkeutta tehdä itse niitä työllisyystoimia, jotta Suomen talous saadaan kuntoon ja työtä vailla olevat ihmiset pääsevät töihin.

Te olette nyt hallituksessa, me olemme oppositiossa. Teidän tehtävänne on kantaa nyt sitä vastuuta, joka teille on suotu. Mutta tällä suunnalla, arvoisa puhemies, maaliin asti ei kyllä mennä.

Arvoisa puhemies! Uskon, että me kansanedustajat täällä salissa jaamme huolen siitä, että Suomessa liian moni ihminen on vailla työtä. Uskon myös, että me kaikki eri puolueissa uskomme myös siihen, ettei tämän maan taloutta saada kuntoon ilman vaikuttavia työllisyystoimia. Me olemme esittäneet omat työllisyystoimemme, joilla tähän maahan on mahdollista luoda kymmeniätuhansia uusia työpaikkoja. Niihin sisältyy muun muassa paikallisen sopimisen laajentamista, ulosoton suojaosan korottamista, varhaiskasvatusmaksujen alentamista, muutamia toimia nyt mainitakseni.

Olemme myös tarjonneet näitä toimia hallituksen käyttöön jo ennen budjettiriihtä, jotta hallitus olisi voinut tarttua näihin, tehdä päätöksiä, jotta päästäisiin heti näkemään myös tuloksia. Mutta vaikka täällä edustaja Viitanen yrittää nyt perustella asiaa toisin, emme vielääkään ymmärrä sitä, minkä takia tämä hallitus ei tee päätöksiä heti. Miksi te odotatte ensi vuoteen, jotta sitten nähdään, mitä on tulossa?

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Käydään puhujalistaan. Täällä on aikamoinen määrä puheenvuoroja tälle iltapäivälle.

15.37 Anna-Kaisa Ikonen kok: Arvoisa puhemies! Täällä on kysytty tänään useammasa puheenvuorossa kokouksen linjaa velkaantumiseen, verotukseen ja panostuksiin. Sanoisin ihan tiiviisti, että meille tärkeää on ratkaisujen kestävyys, niin taloudellinen, sosiaalinen kuin ekologinenkin kestävyys. Työn verotuksen laskua vastaavasti esimerkiksi haittaveroja voidaan nostaa, eli on kompensointiajatus taustalla näissä ratkaisuissa, mitä me olemme esittäneet. Lisäksi maltillisella verotuksella voidaan nähdä olevan positiivisia vaikutuksia talouden dynamiikkaan, ja sitä kautta näimme sen perusteltuna.

Olemme esittäneet, että investointirahoja tulisi suunnata oikeisiin investointeihin, kuten korkeakoulujen pääomitukseen ja nopeisiin raideyhteyksiin. Työllisyystoimet ottaisimme

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2019 vp

kaiken politiikan kärjeksi. Se on asia, jonka perään olemme erityisesti kysyneet tässä hallituksessa.

Täällä edustaja Viitanen taisi kysyä sitä, miten me ratkaisisimme työllisyysaasteet. Me olemme julkaisseet elokuussa 16 kohdan työllisyystoimien listan, jolla voidaan saada työpaikkoja lisää. Sitä listaa saa hyödyntää. Samoin olemme vaihtoehtobudjetissa esittämässä vielä tarkennuksia tähän kokonaisuuteen. Kun täällä on kaivattu näyttöjäkin, niin kyllä niitä näyttöjäkin on. Edellinen hallitus sai 140 000 työpaikkaa aikaan. Toivon menestystä nykyiselle hallitukselle myöskin tämän tavoitteen eteenpäin viemiseksi.

Tässä eräitä nostoja siitä, miten kokoomus veisi tätä yhtälöä, tätä kokonaisuutta eteenpäin. Kun huolehdimme talouden pohjasta, niin näin pääsemme myöskin tekemään tärkeitä panostuksia ihmisten hyvinvointiin.

Kiitos myöskin ministeri Marinille näistä selvityksistä nopeiden raideyhteyksien ja hankeyhtiöitten osalta. Tässä kuulimme tänään tärkeän lupauksen ripeästi eteenpäin viemisestä, ja nyt todella odotamme myöskin, että tämä valmistelu etenee ripeästi, jotta EU-rahoituskierrokselle ehditään mukaan. Puoli vuotta tässä on jo turhaan hukattu, ja nyt toivomme, että näiden lupausten mukaan nopeasti edetään.

Edellisessä puheenvuorossani otin jo esiin hyvinä asioina ensiavun kuntatalouteen, mikä tähän lisätalousarvioon sisältyy, nyt kun kuntatalous kärsii yhtä aikaa sekä verotilitysten aiheuttamasta rytmihäiriöstä että vakavasta kestävyysongelmasta, mutta tällä ratkaisulla tämä vaikea tilanne ei vielä kokonaisuudessaan ratkea, tämä on vasta ensiapu. Olen myös iloinen, että mukana on muutama vuosi sitten synnyttämämme kansainvälisen tasa-arvopalkinnon jatkaminen, mistä jo tuossa aikaisemmassa puheenvuorossani mainitsikin. Kiitokset haluan lausua myöskin panostuksista turvallisuuteen ja Kuopion tragedian jälkihoitoon. Ne ovat tärkeitä ja perusteltuja lisäyksiä.

Arvoisa hallitus, kun vielä rakentaisitte talouden pohjan kuntoon, niin että olisi mahdollista kiittää myöskin kestävästä talouspolitiikasta, niin tässä oltaisiin toisenlaisissa lähtökohdissa. — Kiitoksia.

15.40 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä edellä edustajat Ikonen ja Martinen puhuivat todella hyvin talouden kestävydestä ja kokoomuksen tavoitteista sen suhteen, mutta haluan vielä arvostamalleni edustaja Viitaselle hieman ehkä taustoittaa sitä, miksi oppositio nyt kantaa niin suurta huolta näiden hallituksen työllisyystoimien puuttumisesta.

Kun Sipilän hallitus aloitti, niin odotukset Suomen talouden suunnan kääntymisestä olivat todella korkealla. Suomi oli elänyt vaikean lamavaiheen, julkiseen talouteen jouduttiin ottamaan paljon velkaa, ja myöskin työllisyyden kohentamiseen toivottiin valtiovallan apua. Silloin yritys-elämä ja suomalaiset laajasti uskoivat, että hallitus tulee menestymään työssään, ja näin kävi: maahan saatiin yli 140 000 uutta työpaikkaa, ja tällä on saatu myös julkiseen talouteen kestävyttä ja liikkumatilaa. Siinä mielessä kokoomus ja keskusta ja perussuomalaiset hallituksessa tekivät hyvää työtä. No, arvoisa puhemies, sitten kun kysytään yrityksiltä — Ylellä oli vasta iso uutinen siitä, miten Elinkeinoelämän keskusliiton Yrittäjäpaneeli tilanteen arvioi — niin yritykset eivät luota Rinteen hallituksen kykyyn luoda uusia työpaikkoja ja pystyä vastaamaan itselleen asettamiinsa tavoitteisiin. Kyseeseen vastanneista yrittäjistä neljä viidestä ei usko hallituksen kykyyn edistää työllisyyttä. Lisäksi lähes 90 prosenttia vastaajista epäilee, ettei hallitus saavuta tavoitettaan työllisyyden parantamisesta — ja tämä siis Ylen uutisointi tästä EK:n Yrittäjäpaneelistä. Eliikkä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2019 vp

tämä on, arvoisa edustaja Viitanen, se suuri ero niissä odotuksissa, ja tämän vuoksi hallituksen pitäisi nyt aivan välittömästi kyetä esittämään konkreettisia toimia, jottei suomalainen elinkeinoelämä ja jotteivät suomalaiset pienet ja keski-suuret yrittäjät joudu tekemään niitä johtopäätöksiä, että hallitus ei edes aio tehdä toimia. Luottamus ei valitettavasti tällä hetkellä ole kovin korkealla.

Arvoisa puhemies! Myös tuota edellistä debattia haluaisin vielä selventää siltä osin, että kun taitavina urheilumiehinä tunnetut edustajat ja eduskuntaryhmiensä puheenjohtajat Lindtman ja Arhinmäki taitavasti jatkoivat tätä suunnistusvertausta, niin tosiaan tämän vuoden radalle, kartalle, rastit on aseteltu niin, että velkaa piti maalissa oltaessa olla 1,4 miljardia, mutta Rinteen hallitus on lisännyt velanottoa omilla lisätalousarvioillaan 2,4 miljardiin. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Eli kun olemme kulkeneet nyt valtiolaivana tai suunnistajana siinä suolla kilometrin verran väärään suuntaan, niin se, että tällä lisätalousarviolla sitten mennään 19 metriä takaisinpäin, ei vielä auta pois sieltä velkaantumisen suolta, jonne ei pitäisi nyt sitten suunnistajan mennä eikä tätä valtiolaivaa ohjata — ihan mitä vertausta haluatte oppositiossa tässä mielessä käyttää. Menolisäysten, varsinkin pysyvien menolisäysten, tulisi perustua työllisyyden kohenemiseen, jotta ne voidaan kestävästi rahoittaa. Sinänsä nämä menokohteet ovat varmasti tärkeitä ja tarpeellisia, eihän sitä kiistä kukaan, mutta se ongelma tulee siitä, miten ne rahoitetaan, ja nyt Rinteen hallitus on rahoittamassa kaiken velaksi.

Tässä mielessä, arvoisa puhemies, korostan sitä, että Suomeen pitää luoda ilmapiiri, jossa syntyy uusia, erityisesti avoimen sektorin työpaikkoja, yksityisiä investointeja. No, näitä investointeja on Suomeen syntymässä kyllä, esimerkiksi metsäteollisuuteen suuria investointeja, vaikkapa tuonne Meri-Lappiin, jonne Metsä Group suunnittelee Kemiin suurta sellutehdas-, biojalostamohanketta. Ja tässä mielessä ihmettelen, että kun tässäkin lisätalousarviossa löytyy kaikkiin hyvin kohteisiin lisää rahaa, niin miksi sitten Nelostiehen ei löydy lisää rahaa. Nelostie, joka yhdistää koko Suomen Helsingistä Utsjoelle asti, on elinkeinoelämämme pääväylä, ja Maksniemen kohdalla Oulu—Kemi-välin korjauksen loppuun saattamiseen tarvittaisiin noin 800 metrin matkalle muutaman miljoonan lisärahoitus, jotta tämä koko remontti tulisi sillä tavoin valmiiksi. Tätä ei löydy tuolta lisätalousarviosta, ja tätä ihmettelen, koska sillä on paitsi paikallisten ihmisten myös Suomen elinkeinoelämän kannalta valtavan suuri merkitys. Arvoisa puhemies, kiitän liikenneministeri Marinia siitä, että hän kertoi tämän ongelman tuntevansa ja aikovansa tuoda tähän asiaan ratkaisuja, mutta peräänkuulutan sitä, että juuri näissä asioissa pitäisi nyt ripeästi edetä.

Arvoisa rouva puhemies! Sisäministeri Ohisalo ehti jo lähteä, mutta myös hänen hallinnonalalleen olisin voinut esittää sen kaltaisia todellisia tulevaisuusinvestointeja kuin vaikkapa lisärahoitusta Tullille, esimerkiksi Lentotullin toimintaan tai Tullin toimintaan tuolla pohjoisessa, Torniossa. Näillä voitaisiin estää huumeiden maahantuloa, ja tämän huumeongelman kitkemisen myötä voitaisiin säästää todella huomattavissa kustannuksissa niin sosiaali- ja terveydenhuollossa kuin vaikkapa turvallisuusviranomaisten ja oikeuslaitoksen määrärahoissa. Elikkä tässä mielessä sisäministeriä kannustaisin nyt kyllä olemaan hieman terhakkaampi oman hallinnonalansa osalta ja panostamaan sellaisiin järkeviin menolisäyksiin, jotka kääntyvät valtiontalouden kannalta säästöiksi, esimerkiksi sen myötä, että huumeongelmaa saataisiin kitkettyä sillä, että Lentotulliin ja Tullin toimintaan vaikkapa tuolla Torniossa sitten panostettaisiin.

Tässä, arvoisa puhemies, lyhyesti muutamia huomioita lisätalousarviosta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2019 vp

15.47 Iris Suomela vihr: Arvoisa puhemies! On ehkä hyvä tässä alussa palauttaa mieleen, että nyt puhutaan tämän vuoden parista viimeisestä kuukaudesta, ei koko maailmasta. Mutta nyt kun kerran on avattu tämä iso keskustelu, niin käydään sitten tämä iso keskustelu kunnolla loppuun asti.

Tässä todettiin, että 2008 on ollut viimeinen vuosi, kun Suomessa on tehty ylijäämää alijäämän sijaan, ja se kertookin paljon maailman kehityksestä. 10 vuotta sitten on jo odotettu, miten väestön ikääntyminen, kansainvälisen talouden epävarmuus ja eriarvoistuminen tulevat vaikuttamaan Suomeen, ja oikeastaan sen jälkeen kansainvälinen tilannehan on pikemminkin vaikeutunut kuin helpottunut. Jos joku olisi tullut vuonna 2008 sanomaan, että maailman suurimman talouden johtoon nousee tosi-tv-tähti, joka aloittaa kauppasotia ja ihan todellisia kriisejä ja konflikteja Twitterissä, niin itse en olisi sitä uskonut. Tämä kertoo paljon siitä, kuinka vaikea on ennakoida maailman kehitystä ja kaikkea sitä, mikä suomalaisen talouteen vaikuttaa. Tämä kertoo paljon myös siitä, kuinka tärkeä on vahvistaa kansainvälistä yhteistyötä ja huolehtia siitä, että me olemme todella kokoamme suurempi pelaaja kansainvälisillä kentillä.

Tämä myös muistuttaa siitä, kuinka tärkeää on se, että ensinnäkin me valtiona varaudumme kaikista pahimpaan mutta samalla annamme jokaiselle suomalaiselle — ennen kaikkea lapsille ja nuorille — mahdollisuuksia toimia nopeasti muuttuvassa maailmassa. Se on meidän tärkein vastuumme ja tehtävämme. Siksi tämän hallituksen tärkein tavoite onkin nostaa Suomi maailman ensimmäiseksi hiilineutraaliksi hyvinvointivaltioksi vuoteen 2035 mennessä. Sen takia me myös panostamme koulutukseen ja tki-toimintaan ja huolehdimme todella siitä, että jokaisella on se osaaminen, mitä muuttuvassa maailmassa tarvitaan. Vaikeus tulee kuitenkin siitä, että tällaisten toimien vaikutuksia esimerkiksi työllisyyteen on todella vaikea arvioida. Ennakointi muotoutuu todella vaikeaksi, kun pitäisi ymmärtää tällaista kompleksista, alati muuttuvaa maailmaa. Maailmaa ei nimittäin voi mikromallintaa, vaan tarvitaan monipuolisempaa arviointia: empiirisiä tutkimuksia, kansainvälisiä esimerkkejä, kokeiluja ja lukuisia muita tietolähteitä, joita yhdistelemällä saadaan tietoa siitä, miten ollaan parhaassa mahdollisessa tilanteessa tässä maassa 10 vuoden kuluttua.

VATT on nostanut hyvin esiin valtiovarainvaliokunnan kuulemisissa, että on tehtävä myös niitä toimia, joita on vaikea mikromallintaa. On nimittäin valtava määrä työllisyyteen, talouteen ja ennen kaikkea lasten ja nuorten osaamiseen ja tulevaisuuteen vaikuttavia toimia, joiden vaikutuksia ei voi mikromallintaa. Mallien kapeus ei siis voi tarkoittaa hyvistä toimista luopumista. Me tiedämme empiirisen tutkimuksen pohjalta, muun muassa OECD:n kokoaman tutkimuksen pohjalta, että esimerkiksi varhaiskasvatus, muu koulutus ja ennalta ehkäisevä hyvinvoinnista huolehtiminen ovat tehokkaimpia työllisyystoimia. Voiko tällaisten toimien vaikutusta laskea? Kun menee valtiovarainministeriöön kysymään, että laskekaa, paljonko mielenterveyspalveluihin panostaminen nostaa työllisyyttä seuraavan 10 vuoden aikana, niin eiväthän he sellaista saa millään lasketuksi, koska kyse on valtavan kompleksisesta ja monimutkaisesta asiasta, jota ei voi mikromallintaa. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, etteikö olisi niin, että mielenterveysongelmat ovat suurin syy työkyvyttömyyteen. Me tiedämme myös, mitä toimia on, joilla mielenterveyden ongelmiin voidaan puuttua, ja me tiedämme, että kun työkyvyttömyys vähenee, niin työllisyys kasvaa. Eli varsin lyhyen, loogisen päättelyketjun ja empiirisen tutkimuksen pohjalta tiedämme, että esimerkiksi mielenterveyspalveluihin kannattaa panostaa, me tiedämme, että se on työllisyystoimi. Sen takia on valtava pettymys tulla tähän saliin ja kuulla, että esimerkiksi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2019 vp

tällaiset panostukset eivät ole työllisyystoimia. Ikään kuin tällaisella ei olisi mitään väliä, koska niitä ei voi mikromallintaa. Sen tähden tahdoin muistuttaa siitä, kuinka todellisuus on paljon näitä talousmalleja monimutkaisempi asia, ja siitä ovat meitä valiokunnassa ihan taloustieteilijätkin muistuttaneet. He kyllä tietävät, missä heidän malliensa rajat kulkevat.

Lyhyesti on myös todettava, että kun puhutaan talouden kestävydestä ja ennen kaikkea hyvinvointivaltion kestävydestä, niin silloin on syytä puhua myös verotuksesta. Arvioiden mukaan juurikin sen viimeisimmän ylijäämäisen vuoden jälkeen me olemme menettäneet verovälttelyn ja aggressiivisen verosuunnittelun tähden jopa miljardi euroa verotuloja. Se tekee vuositasolla noin 100 miljoonaa tappiota. Jos se kaikki oltaisiin laitettu suomalaisten osaamiseen ja hyvinvointiin, niin varmasti olisimme erilaisessa tilanteessa nyt. Sen takia onkin hyvä, että toimimme juuri kuten ministeri Lintiläkin tässä toi esiin, pyrimme vahvistamaan kansainvälistä yhteistyötä, vahvistamaan tietojenvaihtoa. Juuri tänään keskustelimme valiokunnassa siitä, kuinka ruvetaan entistä tarkemmin kysymään ja katsomaan, minne rahat menevät: pyritäänkö siirtämään rahoja sinne, missä niitä vähemmän verotetaan, pyritäänkö välttelemään vastuita niin, että ne rehelliset yrittäjät, rehelliset suomalaiset, jotka veronsa kunnialla maksavat, häviävät siinä kisassa. Ja tätä suuntaa on vahvistettava, jotta voimme varmistaa, että jatkossakin täällä kerätään kestävästi veroja, jotta saamme todella panostettua tulevaisuuteen, osaamiseen, hyvinvointiin, saamme näin varmistettua, että jatkossa yhä useampi suomalainen on työkykyinen ja pystyy ennen kaikkea tavoittelemaan niitä omia unelmiaan.

Näillä toimilla on mentävä eteenpäin, vaikka näiden toimien vaikutuksia on vaikea mikromallintaa. On syytä tunnistaa erilaisten mallien rajat ja ennemmin yhdistellä eri tietolähteitä kuin nojata liiaksi siihen, mitä yhdestä kapeasta mallista voidaan ulos saada. Näin rakennetaan parasta Suomea kaikille. — Kiitos.

15.53 Eeva Kalli kesk: Arvoisa rouva puhemies! On erittäin hieno asia, että nyt käsitellyssä olevassa lisätalousarviossa on esitetty voimavarojen lisäämistä pienten yritysten neuvontaan ja tukemiseen. 290 000 euron lisäys pienten yritysten juridiseen työsuhdeneuvontaan helpottaa lukuisten kovaa työtä tekevien yrittäjien onnistumista työssään, parantaa yritysten työntekijöiden asemaa ja vahvistaa yhteiskunnan yrittäjämysteistä henkeä. Eriytisesti yksinyrittäjien ja pienten yritysten tiedon ja neuvonnan tarve työsuhteasioissa on merkittävä. Tällöin korostuu tarve erityisesti englanninkieliselle neuvonnalle, mutta tarvittaessa myös muilla kielillä. Yrittäjäkentältä on tullut palautetta työsuhdeneuvonnan tarpeesta. Palvelu lisää työnantajien ja työntekijöiden yhteistyötä. Tavoitteena on, että työllistämisen kynnys yrityksillä madaltuu ja yhä useampi suomalainen saa työtä. Tästä panostuksesta on syytä kiittää erityisesti elinkeinoministeri Kulmunia.

Arvoisa puhemies! Työsuhdeneuvonnan ohella on syytä huomioida 5,8 miljoonan euron lisämääräraha Maahanmuuttovirastolle. Tästä 4,7 miljoonaa euroa kohdistetaan Maahanmuuttoviraston toimintaan ja 1,1 miljoonaa ict-järjestelmiin. Lisärahoituksella turvataan viraston sujuva toiminta ja estetään uhanneet lomautukset. Näin varmistetaan, että Maahanmuuttoviraston myöntämien lupien käsittely ei hidastu nykyisestä loppuvuonna vaan päästään jatkamaan sekä työperäisen maahanmuuton että turvapaikkakäsittelyn jonojen purkamista. On viisaampaa edesauttaa jokaisen käsiteltävän tapauksen asian etenemistä kuin ylläpitää tilannetta, jossa liian moni asiansa käsittelyä odottava turhautuu vastaanottokeskuksessa tai yritys jää vaille tarvitsemiaan työntekijöitä. Tämä se vasta kalliiksi tulee. Kiitos erityisesti sisäministeri Maria Ohisalolle tästä lisärahoituksesta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2019 vp

Tälle esitykselle tulee toivottavasti tukea myös perussuomalaisten eduskuntaryhmästä, koska tekin varmasti kannatatte sitä, että turvapaikkahakemusten käsittely olisi mahdollisimman ripeää. [Sebastian Tynkkysen välihuuto] — Nyt esitettävällä Maahanmuuttoviraston lisärahoituksella vastataan osaltaan myös maakuntien yritysten työvoimapulaan. Tulevaisuudessa työperäisen maahanmuuton käsittelyaikoja on kyettävä entisestään tiivistämään siten, että niiden käsittely kestäisi enintään yhden kuukauden.

Arvoisa rouva puhemies! Kiitän hallitusta ja puolustusministeri Kaikkosta myös puolustusmateriaalihankintoihin esitettävästä lisäpanostuksesta, joka mahdollistaa Laivue 2020 -hankintapäätöksen toteuttamisen. Nyt esitettävä tilausvaltuuden enimmäismäärän kasvattaminen ja määrärahan lisääminen tekevät mahdolliseksi tämän kansallisesti monella tavalla tärkeän hankinnan toteuttamisen. Tällekin esitykselle siten vahva tuki.

15.56 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Talouspolitiikan suunta on muuttunut, ja se näyttää olevan nykyiselle oppositiolle kauhistus. Tämä hallitus ei leikkaa eikä heiluta ruoskaa työttömille, minkä takia oppositio jatkaa näköjään samaa, jo tutuksi tullutta valitusvirttään, että työllisyystoimet ovat riittämättömiä. Kuitenkin tämä hallitus on jo kesäkuussa satsannut lisärahoitusta ammatilliseen koulutukseen ja liikennehankkeisiin. Molemmat ovat työllisyyden edistämisen kannalta erittäin tärkeitä toimia. Tämä käsillä oleva lisätalousarviokin sisältää muun muassa yritysten työsuhdeneuvonnan lisäämistä. Lisää uusia työllisyystoimia on tulossa heti vuoden 2020 alussa, kun nykyisen hallituksen ensimmäinen oma varsinainen budjetti tulee voimaan. Nythän käsitellään vasta edellisen hallituksen valmisteleman, vuoden 2019 budjetin korjaavaa, siis täydentävää lisätalousarviota. Tässä keskustelun kuluessa on käynyt ilmi varsin selvästi se, että mikään työllisyystoimi ei tule kuitenkaan riittämään kokoomukselle, koska siinä ei tule olemaan kysymys sosiaaliturvan leikkauksesta.

Tässä käsillä olevassa vuoden 2019 neljännessä lisätalousarvioesityksessä esitetään määrärahoihin 95 miljoonan euron lisäystä ja tuloarvioon 114 miljoonan euron lisäystä. Neljäs lisätalousarvio myös vähentää nettolainanottoa 19 miljoonalla eurolla. Lisätalousarvio pitää sisällään monia tärkeitä ja kannatettavia asioita, kuten muun muassa hätäkeskusjärjestelmän toiminnan turvaamiseen 2,7 miljoonaa euroa, Maahanmuuttoviraston toiminnan turvaamiseen 4,7 miljoonaa euroa ja viraston välttämättömiin ict-menoihin 1,1 miljoonaa euroa lisärahoitusta. Nostan esiin myös, että Kansallisteatterin Pienen näyttämön suunnittelukustannuksiin ehdotetaan lisärahaa, ja myös Kansallisarkiston toimintamenoihin ehdotetaan vajaan miljoonan euron lisäystä perustoiminnan edellytysten varmistamiseksi. Lisäksi myös kansainväliseen tasa-arvopalkintoon ehdotetaan 300 000:tä euroa.

Arvoisa puhemies! Nostan tästä lisätalousarviosta tarkemmin esiin yhden mielestäni todella tärkeän asian. Kuopiossa 1.10. tapahtuneen väkivaltaisen iskun jälkihoidon tukitoimiin ehdotetaan yhteensä miljoonan euron määrärahalisäystä. Lisäyksestä 0,4 miljoonaa kohdennetaan opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle ja 0,6 miljoonaa euroa sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle. Ehdotetun lisämäärärahan tavoitteena on varmistaa, että kaikki, joiden elämää tragedia on traumatisoinut, saavat tarvittavan psykososiaalisen tuen ja tarkoituksenmukaisen hoidon. Tavoitteena on tasapainon palauttaminen ja työ- ja toimintakyvyn säilyttäminen yksilö-, perhe- ja myös yhteisötasolla. Ehdotettu lisärahoitus mahdollistaa sen, että Kuopiossa koulutus jatkuu sujuvasti ja tilanne voisi normalisoitua. Lisärahoituksella muun muassa rekrytoidaan psykologisesta tuesta vastaavia ammattilaisia, varmistetaan riittävät palvelut opiskeluholloissa ja työterveyshuollossa sekä li-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2019 vp

sätään opetushenkilöstöä ja ohjaajia. Tämä jälkihoito on todella tärkeää sekä lasten ja nuorten että kouluhenkilökunnan tukemiseksi, ja tästä riipeydestä haluan lausua erittäin suuret kiitokset hallitukselle. Tämän asian hoitaminen on varmasti jäänyt monien mieleen riipeydessään, ja siitä kiitokset.

16.01 Johannes Yrttiaho vas: Arvoisa puhemies! Valtioneuvosto on yleisistunnossaan 19. syyskuuta päättänyt Merivoimien uusien taistelualusten hankinnasta. Laivue 2020 -hankkeelle on aiemmin jo myönnetty rahoitusta yhteensä 1,23 miljardia euroa. Valtioneuvosto on syyskuisessa päätöksessään hyväksynyt lähes 100 miljoonan euron kustannusylityksen. Laivue 2020 -hankkeen kokonaiskustannukset ilman indeksi- ja valuuttakurssimuutoksista aiheutuvia menoja ovat päätöksen mukaan 1,3 miljardia euroa, ja nyt tarvittavat lisärahat, tai nämä valtioneuvoston päätöksen mukaiset lisärahat, osoitetaan tässä vuoden 2019 neljännessä lisätalousarviossa.

Tämä hankintapäätös koskee neljää suurikokoista Pohjanmaa-luokan taistelualusta taistelujärjestelmineen. Laivue 2020 -hankkeen valmistelun aikana on annettu ymmärtää, että hankittavat neljä sotalaivaa kuuluisivat korvettiluokkaan. On puhuttu muun muassa Pohjanmaa-luokan korveteista ja monitoimikorveteista. Kuitenkin puolustusministeriön omien määreiden mukaan korvetit ovat aluksia, joiden uppouma on 600—3 000 tonnia, fregattien uppouma on 2 500—6 000 tonnia. Alusten koosta ja siten käyttötarkoituksesta on annettu ristiriitaista tietoa, joka on omiaan hämärtämään käsitystä siitä, mitä todellisuudessa ollaan hankkimassa. Nimittäin nämä Pohjanmaa-luokan alukset ovat uppoumaltaan 3 900 tonnia, eli ne kuuluvat selkeästi fregattiluokkaan eivätkä korvetteihin. Alusten pituus on kasvanut tämän hankkeen aikana vuoden 2015 aluskonseptista noin 90 metristä 114 metriin nyt tähän hankintavaiheeseen tultaessa. Alukset tulevatkin olemaan Itämeren suurimpia — muun muassa Ruotsin tärkeimpiä pintataistelualuksia, eli Visby-luokkaa, monin verroin suurempia.

Voidaan siis, arvoisa puhemies, perustellusti kyseenalaistaa näiden tulevien Pohjanmaa-luokan fregattien soveltuvuus Suomen sokkeloisten ja saaristoisten vesi- ja rannikkoalueiden puolustamiseen. Alusten kasvanutta kokoa perustellaankin puolustusministeriön suunnasta sillä, että niillä on voitava toimia pitkäkestoisesti, ilman saariston antamaa suojaa.

Suomi on tehnyt uusia sotalaivoja koskevaa tutkimustyötä yhdessä Yhdysvaltojen kanssa. Pohjanmaa-luokan uudet alukset ovat pituudeltaan ja uppoumaltaan suunnilleen samankokoisia kuin Yhdysvaltojen Freedom-luokan taistelualukset. Myös puolustusministeriön Pohjanmaa-aluksista julkaisemat havainnekuvat muistuttavat erehdyttävästi yhdysvaltalaisia Freedom-luokan aluksia.

Arvoisa puhemies! Näiden tietojen valossa ja Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan nykysuuntauksen taustaa vasten herää epäily, että näillä uusilla taistelualuksilla on tarkoitus osallistua Yhdysvaltojen ja Naton osoittamiin kansainvälisiin tehtäviin maailman merillä — enemmänkin kuin puolustaa Suomen rannikko- ja merialueita. Siinä mielessä, arvoisa puhemies, kyseenalaistan kyllä tällaisen 100 miljoonan euron lisäyksen tähän hankintaan. Näyttää ilmeiseltä, että se johtuu alusten kasvaneesta koosta, josta vuonna 2015, kun hanketta on pantu eteenpäin, ei ole ollut selvää käsitystä. — Kiitos, arvoisa puhemies!

16.05 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Hallitusta ei pidä oppositiosta aina haukkua vaan myös kehua silloin, kun hallitus on hyvällä ja oikealla tiellä. Ainakin itseä lämmitti se, että perusväylänpitoon tämä hallitus laittaa nyt rahaa 1,4 miljardia, joka on täsmäl-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2019 vp

leen sama summa, mikä viime vuonna pantiin perusväylänpitoon. Eli on hyvä, että hallitus ei ole lähtenyt tästä poikkeamaan alaspäin, koska se olisi silloin vaikeuttanut teollisuuden puuhuoltoa ja monia muita toimintoja erityisesti maaseudulla.

Ministeri Marin ei tässä salissa enää ole. Hän puhui nopeista raideyhteyksistä: Turun tunnin junasta ja maan pääradasta. Ne ovat hyvin tärkeitä, ja eihän kenenkään kansanedustajan ole mieltä lähteä vastustamaan hyviä hankkeita, koska tulevaisuudessa työnteke on entistä enemmän ajasta ja paikasta riippumatonta. Mutta ministeri Marin on jo useita kertoja jättänyt joko epähuomiossa tai muuten nopeat itäradat sinne puheen loppuosaan, ja ne ovat sitten ikään kuin joskus soviteltavissa ja mahdollisesti toteutettavissa. Ainakin edellinen hallitus ja useat puolueet ennen vaaleja olivat sitä mieltä, että nopeat itäradat täytyy ehdottomasti toteuttaa. Ja minä toivon, että nopeat itäradat sitten kuitenkin menevät Turun tunnin junan ja maan pääradan rinnalla, sillä jos Itä-Suomi jälleen kerran jäisi ilman näitä nopeita liikenneyhteyksiä, niin olisi se aikamoinen takaisku jo nytkin vaikeuksissa ollelle Itä-Suomelle.

16.07 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Tässä olemme käyneet monipuolista keskustelua tästä käsillä olevasta neljännestä lisätalousarvioesityksestä ja myös muutoinkin hallituksen toimista ja ehkä erityisesti työllisyyspolitiikasta.

On ilo todeta, että hallitus tekee monipuolisesti tavoitteellista ja aktiivista työllisyyspolitiikkaa, mikä näkyy myös tässä lisätalousarviossa. Myös se näkyy, että aika on erilainen ja tarvitaan erilaisia toimia siihen, että luomme työtä ja toimeentuloa koko Suomeen. Tarvitaan erilaisia työllisyystoimia.

Keskustalle on erittäin tärkeää, että me luomme koko maahan työtä ja toimeentuloa. Talous- ja työllisyystilanne on tänä vuonna sujunut sen verran suopeissa merkeissä, että tässä lisätalousarviossa voidaan tehdä useiden sosiaaliturvaetuuksien arviomäärärahoihin vähennyksiä kuluvalle vuodelle. Esimerkiksi työttömyysturvan valtionosuuksiin ehdotetaan kaikkiaan 80 miljoonan euron vähennystä. Tämän kehityksen tulee jatkua, ja sen eteen pitää tehdä töitä.

Tiedämme myös sen — mikä tässä lisätalousarviossa todetaan — että maailmantalouden epävarmuus näyttää jatkuvan ja jopa syvenevän. On erittäin hienoa, että hallitus nyt esittää 290 000 euron lisämäärärahaa yritysten työsuhdeneuvontaan. Tämä on tärkeä viesti meidän yrityksillemme siitä, että kyllä yrityksiä kuunnellaan. Tämä tarve työsuhdeneuvonnalle on tullut nimenomaan yrityksiltä, pieniltä yrityksiltä, jotka tätä toivovat. Hallitus haluaa näin vahvistaa sitä toivon näköalaa, että Suomessa kannattaa yrittää, ja hallitus haluaa kaikin tavoin ja eri tavoin tukea meidän yrityselämäämme. Yrityselämän tukeminen on siksi niin erityisen tärkeää, että uudet työpaikat syntyvät pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Tavoitteena on, että työllistämisen kynnys olisi entistäkin matalampi, ja on äärimmäisen tärkeää, että nyt huolehdimme siitä, että tätä työsuhdeneuvontaa tulee olemaan saatavilla koko Suomessa. Nythän meillä on hyvin valoisat näkymät myöskin työllisyyden suhteen, meillä on paljon avoimia työpaikkoja. Nyt vain täytyy saada yritykset ja työntekijät kohtaamaan, työttömät, työkykyiset ihmiset, töihin, ja sitä kautta me luomme hyvinvointia ja vahvistamme valtiontaloutta.

16.10 Lulu Ranne ps: Arvoisa puhemies! Lisätalousarvio nelosessa on keskusteltu lähinnä teknisistä ja täydentävistä muutoksista ja kaikkien mielestä hyvistä, pienistä korjauksista ja tärkeistä asioista. Me kaikki olemme niistä samaa mieltä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2019 vp

Täällä on hehkutettu sen lisäksi näitä suuria väylähankkeita, jotka ovat nyt lähdössä liikkeelle. Nämä väylähankkeet sisältävät kuitenkin muutamia erittäin merkittäviä kysymyksiä.

Väylähankkeiden rahoitus on herran hallussa. Tein kysymyksen — ministeri Lintilä vastasi siihen — mikä koski nimenomaan kuntien roolia näiden suurien väylähankkeiden rahoituksen kohdalla. Jos kunnat halutaan mukaan rahoittamaan näitä hankkeita, tulee tämä rahoitus kaatamaan kuntia entistä syvemmälle. Suurien väylähankkeiden rahoitusta halutaan todellakin pistää kuntien piikkiin muuttamalla Kuntien takauskeskus -lakia ja mahdollistamalla tätä kautta kuntien suuret rahoitukset ja takaukset näille hankkeille. Tämä ei tietenkään käy päinsä.

Suunnitteluvaihe, josta nyt ollaan keskusteltu, ja erilaiset neuvottelut hankeyhtiöiden tiimoilta, tulevat jo olemaan ensimmäinen koetinkivi. Jos kunnat maksavat suunnittelua pääomittamalla hankeyhtiöitä, näkevätkö ne koskaan mitään tuottoja sijoituksilleen? Pääoma on yhtiössä ja pysyy. Meillä ei ole mitään tietoa tästä.

Rakentaminen, joka tulee olemaan taas mittakaavaltaan aivan jotain muuta, onkin aivan uusi asia, vielä suurempi asia, varsinkin tässä tilanteessa, kun hallitus pyrkii tasapainottamaan julkista taloutta. Peeaa-kunnat eivät pysty satojen miljoonien investointeihin noin vain. Jos rakentaminen rahoitetaan hankeyhtiön ottamalla velalla, mahdolliset käyttömaksut tai muut menevät ensin yhtiön käyttömenoihin, korkoihin, lyhennyksiin. On ihan herran hallussa jälleen kerran, saavatko pääomittaneet yhtiöt koskaan mitään osinkoja tai muuta.

Tilanne on siis erittäin kriittinen. Hallitusohjelmassa on viittaus tähän Kuntien takauskeskus -lakiin, ja jos siellä lähdetään muutoksia tekemään, riskeerataan myöskin kuntalain 189 §:n määräykset, joiden mukaan kunta ei saa vaarantaa kykyään vastata sille laissa säädettyistä tehtävistä eikä ottaa merkittävää taloudellista riskiä. Jos Kuntien takauskeskus -lakia muutetaan, tulee tämä riski realisoitumaan.

Jotta nämä elintärkeät väylähankkeet saataisiin rahoitettua, täytyy olla avoin erilaisille rahoitusmuodoille, myöskin yksityiselle rahalle. Yksityiset eivät tietenkään saa vedättää veronmaksajia, eikä sieltä saa tulla tämmöistä kuppausilmiötä, ja tällöin meidän täytyy harkita tässä rahoitustilanteessa parempaa sopimusosaamista, hankeosaamista, hankintaosaamista ja pyrkiä myös mahdollistamaan muu raha kuin julkinen raha näiden investointien rahoittamiseksi. — Kiitos.

16.13 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa puhemies! Haluan kiittää ministeri Marinia debatissa annetuista tiedoista tunnin junaa koskien. Olisin halunnut jatkaa keskustelua ministerin kanssa, mutta valitettavasti hän on ehtinyt jo lähteä. Uskon, että ministerille välittyvät tiedot tätäkin kautta.

Täällä on neljännessä talousarviossa korostetusti keskusteltu hankeyhtiöistä. Liikennehankkeiden suurimpana haasteena on kuitenkin nykyisen häntähaun päättyessä alkava uusi EU:n hakukierros, jossa on suurin absoluuttinen määrä rahaa saatavilla. Puhutaan puolesta miljardista eurosta. Loppuvuoden määrät ovat huomattavasti pienempiä, satoja miljoonia euroja pienempiä.

Ministeri Marin totesi debatissa aiemmin tänään, että ensin pitää suunnitella, jotta rakentamispäätös voidaan tehdä. Olen hänen kanssaan täysin samaa mieltä, mutta tämä Espoon kaupunkiradan osakokonaisuus on jo valmis, kuten aiemmin totesin. Suunnitelmat ovat täysin valmiit, vain rakentamispäätös puuttuu. Varsinais-Suomen kansanedustajaryh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2019 vp

mä on pyytänyt, että hallitus reagoisi asiaan. Pyydän, että harkitsette asiaa. Jos emme tee rakentamispäätöstä pian, meillä ei ole mahdollista saada hankkeeseen näitä useita satoja miljoonia, ja silloin hanke siirtyy hamaan tulevaisuuteen ja joutuu kilpailutilanteeseen muiden hankkeiden kanssa, joissa suunnittelu ei ole yhtä pitkällä ja joihin on myöhemmin vuosina saatavilla yhä vähemmän EU:n kautta kanavoituja liikennehankkeiden tukia.

Arvoisa puhemies! Nämä työssäkäyville ihmisille tärkeimmät liikennehankkeet valitettavasti etenevät kuin lähijuna aamuruuhkassa, vaikka niiden pitäisi toimia kuin junan vessa.

16.15 Mikko Lundén ps: Arvoisa herra puhemies! Minäkin tahtoisin kysyä vähän näistä hankeyhtiöistä. Minä en missään nimessä vastusta näitä nopeita raideyhteyksiä. Itse minä asun Salossa, ja voin kertoa teille, että tunnin junahanke on siellä suht koht kuuma peruna tällä hetkellä. Minä haluaisin tietää tämän hankeyhtiön rahoituksen. Esimerkiksi Salon kaupunki tulee tekemään, niin kuin moni muukin kunta Suomessa, äärimmäisen pitkän miinuksen tänä vuonna, joten millä nämä kunnat rupeavat rahoittamaan tätä hommaa — otammeko me sitten velkaa siihen, että hankeyhtiö toteutetaan? Niin että tästä minä halusin vain kysyä. Valitettavasti ministeri Marin kerkesi lähtemään. Mitä jos tämän junaraitteen varrella olevat kunnat eivät suostu siihen hankeyhtiöön mukaan, mitä sitten tapahtuu? Tämä olisi ollut minun kysymykseni ministerille, mutta valitettavasti hän on jo lähtenyt. Ei muuta. — Kiitos.

16.16 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Näistä ratainfrahankkeista puhuttaessa aina täytyy ihmetellä, missä todellisuudessa sitä oikein eletään, kun oma todellisuuteni on se, että se ratainfra kaipaa kunnostusta, siellä on nopeusrajoituksia, siellä on katkoja liikenteessä, ja nyt sitten, sen sijaan että sitä rataverkkoa korjattaisiin miljardilla, puhutaan useiden miljardien uusista hankkeista. Mistä rahat näihin hankkeisiin, sitä olen monesti tässä yhteydessä ihmetellyt.

Noin ylipäänsä tähän lisätalousarvioon sisältyy paljon menoja. Menojahan on helppo esittää, ja niitä on vaikea vastustaa. Eihän sellaista politiikkaa olekaan, joka ei osaisi menoja keksiä ja rahaa käyttää, mutta sitten tulee se ongelma, kun se raha pitäisi jollain tienata. Hallituksella ei tunnu olevan keinoja kertoa, mistä se raha otetaan, koska työstähän sen pitäisi tulla, mutta hallitus ei esitä mitään keinoja työllisyyden parantamiseen. Täytyy huomioida se, että tämä kaikki velkavetoinen budjettirahoitus, mitä tässäkin lisätalousarviossa nyt esitetään, perustuu epärealistisiin työllisyyslaskelmiin, jotka eivät tule toteutumaan edes siinä tilanteessa, että talous kehittyisi suotuisasti — puhumattakaan, että se kehittyä epäsuotuisasti.

Toinen, missä tässä keskustelussa menevät puurot ja vellit sekaisin, on se, että sekä hallitus että oppositiopuolue kokoomus sotkevat nyt Maahanmuuttovirastolle esitetyn lisärahan työllisyyteen. Eihän työperäinen maahanmuutto, vaikka ihan oikeasti uskoisimme, että sitä Suomeen tulisi, ole mikä ratkaisu suomalaisten työllisyysongelmiin. Siinä puhutaan aivan eri asioista. Ei suomalaisten työllisyys parane sillä, että Suomeen tulee työperäisiä maahanmuuttajia, vaikka he kuinka tekisivät työtä eivätkä olisi tosiasiallisesti sosiaaliturvan perässä muuttavia maahanmuuttajia, jotka tulevat Suomeen vain siksi aikaa töihin, että pääsevät sosiaaliturvan piiriin, kuten käytännössä tuntuu monesti olevan. Ei ole työvoimaa vaan halpatyövoimaa. Mutta ei tällä missään tapauksessa suomalaisten työllisyyttä tulla parantamaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2019 vp

Maahanmuuttovirastolle kyllä sinänsä voitaisiin antaa rahaa, jos se raha käytettäisiin esimerkiksi siihen, että vaaralliset palautettavat turvapaikanhakijat saadaan pidettyä säilössä vaarantamatta henkilökunnan turvallisuutta, ja yleensäkin voitaisiin lisätä resursseja siihen, että tuhannet luvattomasti maassa olevat kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneet voitaisiin palauttaa. Sellaiseen voisi rahaa laittaa Maahanmuuttovirastolle.

16.18 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Olen yrittänyt seurata tätä lisätalousarviosta käytävää keskustelua ja erityisesti olen kiinnittänyt huomiota kokoomuslaisten edustajien jonkinlaiseen epäjohtonmukaisuuteen, joka ei minulle tahdo aueta. Tässä tulee erityisesti mieleen puheenvuorot, joita edustajat Heinonen ja Autto muun muassa täällä ovat käyttäneet. Heinosen hyvin painava puheenvuorohan luetteli lisätalousarvion kaikki ne kohdat, jotka ovat järkeviä, mielekkäitä, ja fiksusti hallitus on pohtinut nämä painopisteet, mitä tässä lisätalousarviossa on otettu — ei siis kritiikkiä itse näihin hankkeisiin. Kritiikki tuli siitä, kuinka se rahoitetaan. Se jäi täysin ilmaan, mitä edustaja Heinonen haluaisi tehdä tässä tilanteessa, kuinka ne rahoitettaisiin, kun kuulemma tätä ei voida niin sanotusti velkarahalla tehdä, kuten hän sanoi. Hän käytti termiä, vai käyttikö edustaja Autto sitä termiä, että lasten kustannuksella tämä tehdään.

Edustaja Autto keksi kyllä kuitenkin vielä edustaja Heinosen esityksen päälle, joka oli siis positiivinen esitys tästä hallituksen lisätalousarvioesityksestä, Nelostie-hankkeen, johon olisi pitänyt saada lisärahoitusta. Kun kuuntelin sen edustaja Auton puheenvuoron huolellisesti, niin jäin vain pohtimaan sitä, että lastenko kustannuksella tämä Nelostien rahoitus täytyisi tehdä. Hanke sinänsä voi olla hyvinkin kannatettava ja järkevä, en ota kantaa siihen, mutta mikä on teidän looginen vastauksenne? Kuinka se rahoitetaan, jos kerran mitään muutakaan kohtaa täällä ei voitaisi rahoittaa? [Timo Heinosen välihuuto] Kokoomus oikeastaan käyttää vain retorista valmiutta kertoa, että hankkeet ovat hyviä, mutta tätä rahoitusta täytyisi tehdä jollakin tavalla, ja kun miettii sen tavan, mitä kokoomus tarjoaa, niin joko hankkeita ei toteuteta lainkaan, mikä olisi tietenkin se johtopäätös todennäköisesti, tai sitten niin kuin täällä on sanottu, niillä toimilla, mitä te olette koko ajan esittäneet neljän vuoden aikana: ruoskaa työttömille, leikkauksia. Me emme hyväksy leikkauksia.

16.20 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Hallitus aikoo lisätä rahaa Maahanmuuttovirastolle, jotta käsittelyaikoja saataisiin lyhyemmäksi oleskelulupahakemusten osalta. Tänään vihervasemmisto ja, oikeastaan voisi sanoa melkein, viherkeskustakin ovat roimineet perussuomalaisia aika lailla tässä budjettikeskustelussa sanomalla, eikö teille mikään riitä: eikö tämä nyt ole hyvä, että niitä käsittelyaikoja saadaan lyhyemmäksi ja ne henkilöt, joille ei tulla myöntämään oleskelulupaa, saataisiin sitten nopeammin pois maasta? Tämähän käy meille, tämä käy meille varsin hyvin. Me nimenomaan haluamme sitä, että nämä käsittelyajat lyhenevät, mutta samaan aikaan on kysyttävä sitä asiaa, miksi te sitten vaikkapa esimerkiksi kiintiöpakolaisten määrää nostatte ettekä ole myöskään valmiita suitsimaan tätä vapaata humanitaarista maahanmuuttoa, mitä tulee Ruotsin puolelta, tai tekemään sellaista lainsäädäntöä, joka sitä pystyisi suitsimaan.

Toisaalta myöskin nostettiin tällaisia argumentteja kuin se, että ulkomaalaisten työllisyysaste olisi kovempi kuin suomalaisilla. Siis tässä ei ole mitään järkeä käsitellä maahanmuuttoa ikään kuin tämmöisenä yhtenä pakettina. Eihän voida sanoa sillä tavalla vaikka suomalaistenkaan osalta. Suurin osa suomalaisistahan on töissä. Kyllähän meidän täytyy siitä huolimatta keskittyä siihen segmenttiin ja puhua siitä segmentistä, joka ei ole töissä, ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2019 vp

siitä, mitkä ovat ne syyt. Samalla tavalla on esimerkiksi maahanmuuton osalta. Me arvostamme korkean osaamisen maahanmuuttoa ja erityisosaajia, jotka tulevat tänne, jotka tulevat tekemään uusia työpaikkoja, joihin myöskin suomalaisia tulee töihin, mutta sitten kun me puhumme just esimerkiksi humanitaarisesta maahanmuutosta tai niistä ihmisistä, jotka tulevat matalapalkkaisille aloille, niin heidän osaltaan on nähtävissä, että vaikka työllistytäisiinkin muutamaksi vuodeksi, niin sen jälkeen hyvin pian jäädään sitten niitten sosiaaliturvien varaan. Näin ollen tämä on se porukka, mihin pitää keskittyä, ja pitää todeta, että ei, he eivät ole julkiselle taloudelle hyödyllisiä ja tämmöistä maahanmuuttoa Suomeen ei kannata ottaa. Mitä taas tulee just näihin hallituksen resursseihin, niin että saataisiin niitä oleskelulupia nopeammin, niin kyllä minä olen sitä mieltä, että ehdottomasti näille erityisosaajille pitää saada päätös nopeammin. Suomi tarvitsee kuitenkin näitä tyyppisiä aivan ehdottomasti, ja sitä vastaan meillä ei ole yhtään mitään. — Kiitos, puhemies.

16.23 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Kokenut ja taitavaksi tunnettu edustaja Kiljunen osaa tietysti sanankäytön mestarina hyvin hämätä sitä tosiasiaa, että nimenomaan Rinteen hallitus on tänä vuonna omilla lisätalousarvioillaan kasvattanut velanottoa miljardilla eurolla. Ja ei sitä muuta muuksi se, että täällä taitavasti vyörytätte sitä meidän ikään kuin retoriseksi keinoksemme, että onko se lastemme piikkiin tekemistä vai onko se holtitonta velanottoa. Suomi velkaantuu näiden Rinteen hallituksen lisätalousarvioiden myötä miljardilla enemmän kuin mitä tämän vuoden talousarviota tehtäessä arvioitiin.

Sitähän kukaan ei ole kiistänyt, etteivätkö nämä menokohteet olisi, arvoisa puhemies, kaikki varmasti tarpeellisia ja tärkeitä. Ja aivan kuten edustaja Kiljunenkin sieltä puheestani osasi huomioida tämän tärkeän Nelostien remontin Maksniemen kohdalta, siellä pitäisi olla myös muita todellisia tulevaisuuspanostuksia, mitä sieltä tällä hetkellä puuttuu.

Arvoisa puhemies! Hallituksen ja opposition keskeisin ero on se, että hallitus ei ole esitellyt minkäänlaisia työllisyystoimia, joilla varmistettaisiin, että talous kasvaa, jotta valtiontaloudella on kestävä pohja, jolle rakentaa näitä lisämenoja ja jolta rahoittaa myös tarpeellisia investointeja. Opposition puolelta varsinkin kokoomus on pitkin kesää tuonut ihan konkreettisia ehdotuksia tähän keskusteluun, ja ilman muuta toivomme, että myös hallitus ottaisi käyttöön näitä kokoomuksen esittelemiä ratkaisuja. Emme ole millään tavalla niistä mustasukkaisia. Eli tämä, arvoisa puhemies, on hallituksen ja opposition keskeinen ero tässä keskustelussa.

Mutta vielä, arvoisa puhemies, jos sallitte, niin edustaja Yrttiäholle, jonka mielenkiintoinen ja asiantunteva puheenvuoro herätti varmasti monissa ajatuksia, haluaisin todeta, että maanpuolustus on tietysti meille Suomessa aivan valtavan tärkeä asia. Panostamme siihen paljon. Laivue 2020 -hanke osoittaa, että meillä on tarkoitus myös tulevaisuudessa pitää huolta Suomen puolustuksesta. Itse ajattelen niin, että meidän kannattaa aina pyrkiä tekemään myöskin välttämättömyydestä hyve, eli kun turvaamme Suomen kauppamerenkulkua myös kriisitilanteissa ja luomme meille valmiuden myös mereltä käsin puolustaa Suomea tilanteessa, että joutuisimme sotaan, niin kun teemme sen investoimalla kotimaisen puolustusteollisuuden kautta, luomme suomalaiselle puolustusteollisuudelle myöskin edellytyksiä tehdä menestyksestä vientikauppaa tulevaisuudessa. Täten meidän välttämättömät investointimme omaan turvallisuuteemme voivat koitua myöskin elinkeinoelämämme menestykseksi tulevaisuudessa. Siksi se, että huomaatte, että alukset ovat sen kaltaisia, että niillä voi olla myös kansainvälistä käyttöä, ei varmasti ole väärä havainto, vaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2019 vp

uskon, että tällä nimenomaan teemme viisaan, kauaskantoisen päätöksen ja teemme välttämättömyydestä hyveen.

Puhemies Matti Vanhanen: Tähän päiväjärjestykseen varaamamme 2,5 tunnin aika on kohta lopussa. Myönnän vielä yhden varsinaisen puheenvuoron.

16.26 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Täällä edustaja Kiljunen totesi aikaisemmin, että kokoomuksen keinot työllisyyden edistämiseen liittyvät työttömiltä leikaamiseen.

Palataan nyt ensin näihin perusasioihin, mistä täällä jo edustaja Kiljusen kanssa keskustelimme aikaisemmin, sillä en ole saanut mitään vastausta vielä hallituksen riveistä näihin kysymyksiin, joita olemme täällä esittäneet yhdessä kollegoiden kanssa. Ensinnäkin on faktaa, että tältä hallitukselta puuttuvat työllisyystoimet täysin. Se on fakta, sitä te ette pääse pakoon. Täällä on nostettu esille sitä, että tämä hallitus on tehnyt 25 kohdan työllisyyslistan — harmi vain, että sille listalle ei voida arvioida minkäänlaista positiivista työllisyysvaikutusta. Mitä ovat sellaiset työllisyystoimet, jotka eivät tuo yhtään uutta työpaikkaa tähän maahan? Samaan aikaan tämän hallituksen tekemät muut toimet arvioiden ja tutkimusten mukaan vähentävät työllisyyttä, siis vähentävät työllisyyttä. Eli sillä, että tämä hallitus ei olisi tehnyt mitään, [Pia Viitasen välihuuto] olisi ollut parempi vaikutus tämän maan työllisyyteen kuin sillä, että te nyt teette näitä toimia, mitä taas nyt olette tekemässä. Ja samoin myös talouspolitiikan arviointineuvosto on kiinnittänyt kriittisesti huomiota tämän hallituksen sekä talouspolitiikkaan koko julkisen talouden kohdalta että myös erityisesti työllisyyspolitiikan kohdalta.

Arvoisa puhemies! Olemme tarjonneet hallitukselle oman vaihtoehtomme, jonka olemme esitelleet jo elokuussa. Olemme tarjonneet keinoja, joilla tämä hallitus voi tavoitella sitä 60 000 uuden työllisen lisäystä. Tämä on ollut teidän käytettävissänne jo ennen budjettiriihtä. Teillä oli jo mahdollisuus tehdä päätöksiä, mutta te olette sen mahdollisuuden jo ohittaneet ja sivuuttaneet. Nyt sitten odotamme mielenkiinnolla, mitä nyt ensimmäisen puolen vuoden jälkeen tulee tapahtumaan. Mitään päätöksiä ei ole vielä tehty. Päätösvalmistelu on siirretty kolmikannalle, ja kuten totesin aikaisemmin, en ole järin toiveikas siitä, että tämän prosessin jälkeen tähän maahan saadaan päätökset, joilla 60 000 uutta työpaikkaa saadaan luotua. Mutta, arvoisa puhemies, jäämme odottamaan, mitä hallitus saa aikaan.

Sitten, arvoisa puhemies, vielä aivan lyhyesti haluan todeta toisesta asiasta. Täällä edustaja Yrttiaho otti esille Laivue 2020 -hankkeen, ja näin raumalaisena kansanedustajana totta kai tuen voimakkaasti viisaan puolustusministerin toimia, joilla tämä hanke on viety eteenpäin. Se on tärkeää, perusteltua huoltovarmuuden, länsirannikon meriteollisuuden kannalta, että laivat rakennetaan Raumalla, mutta haluaisin vain varmistaa sen, että ei kai Yrttiaho sinänsä vastusta tätä Laivue 2020 -hanketta vaan kritiikki kohdistui nyt vain tähän kasvaneeseen kustannukseen — itse toki kannatan sitä, että hanke viedään tällä kustannuspohjalla eteenpäin.

Puhemies Matti Vanhanen: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä ja tarvittaessa kommentointia jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2019 vp

Keskustelu keskeytettiin kello 16.30.

Keskustelua jatkettiin kello 19.10.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 7 käsittelyä.

19.10 Johannes Yrttiaho vas: Arvoisa puhemies! Tuossa edellä tuli puhetta Laivue 2020 -hankkeen ylittyneestä budjetista. Se hankkeen hinta on noussut 1,2 miljardista 1,3 miljardiin nyt tässä hankintavaiheessa eli noin 100 miljoonalla eurolla. Nostin tämän esille ja kritisoin tätä, ja kun sieltä kokoomuksen suunnasta sitten edustajat Autto ja Marttinen hieman opponoivat, niin tässä haluan vielä vastata, kun edustaja Auttokin on vielä paikalla, siihen kritiikkiin. On kolme kohtaa, kolme ongelmaa, mitä tulee näihin Suomen valtavan suuriin menossa ja tulossa oleviin asehankintoihin.

Ensinnäkin on niin, että näiden aseiden tarkoitus tässä HX-hankkeessa eli 64 monitoimihävittäjän hankinnassa ja tässä Laivue-hankkeessa eli neljän tosiasiaassa fregattikokoluokan taistelualuksen hankinnassa ei selvästikään ole pääasiassa turvata Suomen puolustusta, Suomen turvallisuutta. Ne eivät siihen näyttäisi parhaalla mahdollisella tavalla soveltuvan. Näyttää siltä, että ohjeet on otettu Yhdysvalloista ja Natosta näiden hankintojen suhteen. Tietysti olen sitä mieltä, että Puolustusvoimien kalustoa ja aseistusta eli niin sanottua suorituskykyä, niin kuin nykyään sanotaan, pitää tietenkin uusia ja siitä tulee pitää huolta, mutta kyllä se tulee tehdä niin, että se aseistus, mitä hankitaan, soveltuu ensi sijassa Suomen puolustukseen ja Suomen turvallisuuden kannalta parantaa sitä.

Toinen pointti: Nämä hankinnathan ovat historiallisen kalliita. Laivue-hanke on 1,3 miljardia tässä vaiheessa ja HX-hanke 10 miljardia tässä vaiheessa, pelkkä hankintahinta. HX-hankkeestahan tiedetään, että näiden hävittäjien ylläpitokustannukset tulevat olemaan ehkä 30—40 miljardia niiden elinkaaren aikana. Näillä on huomattava budjettitaloudellinen vaikutus. Julkisen talouden suunnitelmassa puolustusmäärärahat nousevat näiden hankkeitten myötä vuoteen 2023 mennessä 3,2 miljardista 5 miljardiin euroon. Millä muulla hallinnonalalla hyväksytään tällaisia euromääriä korotuksia? Ei millään. Kansantaloudelliset vaikutukset, heijastusvaikutukset, ovat tietysti sitten vielä kauaskantoiset. Tietysti Suomi velkaantuu näiden hankintojen takia, ja nämä hankinnat syrjäyttävät julkisia menoja esimerkiksi sivistyksestä, hyvinvoinnista, työllisyydestä hyvin voimakkaasti. Ne eivät tuota mitään, asehankintahan ei tuota mitään. Pääosa näistä Hornetien korvaajista tulee lepäämään luolissa, ne eivät tuota mitään.

Sitten kolmas pointti, [Puhemies: Aika!] kriittinen pointti, on se, että päätöksenteko näiden asehankintojen suhteen [Puhemies: Aika!] on hyvin pitkälle salattua, eduskunta ei pääse näistä päättämään, valtioneuvoston päätöksenteosta ei saa tietoa, päätökset salataan. Julkista keskustelua ei siksi [Puhemies koputtaa] voi käydä, tai sitten sitä joudutaan käymään puolustushallinnon sanelun pohjalta.

Tässä nämä kriittiset huomiot. [Puhemies koputtaa] — Kiitoksia, puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Tuosta paikalta pidetty puheenvuoro voi kestää 3 minuuttia, mutta sitten sitä voi tulla täältä jatkamaan — tämä jatkossa tiedoksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2019 vp

19.14 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Yrttiaho avasi keskustelun tästä puolustusmenojen voimakkaasta kasvusta Suomessa. Tässä lisätalousarviossahan meillä on laivueisiin liittyvä pieni panostus, tai merkittäväkin panostus. Pystyn tunnistamaan edustaja Yrttiahon huolen siitä lähtökohdasta, että Suomi on hyvin aktiivinen kansainvälisesti aseistariisunnan edesauttajana. Suomi on hyvin, hyvin vahvasti painottamassa sitä, että globaaliin aseistariisuntaan tulisi panostaa enemmän. Me tavallaan edellyttämme ja toivomme, että eri maat lopettaisivat tämän kilpavarustelukierteen, ja nyt näyttää pahalta, niin kuin edustaja Yrttiahon sen muotoili: Suomi itse ei ole tässä oikein mallioppilas, päinvastoin. Tunnistan tuon laivuehankinnan 1,3 miljardin kustannusarvion suhteessa siihen, että kun me tätä uutta hallitusta tässä leivoimme, meillä oli juuri saman verran näihin yhteiskunnan kehittämiseen oleviin investointeihin lisävaraa. Siellä annettiin 183 miljoonaa eläkkeisiin, siellä sanottiin 100 miljoonaa luonnonsuojeluun, 100 miljoonaa kehitysyhteistyöhön — tässä on 1,3 miljardia. Minä ymmärrän, että edustaja Yrttiaho pohdiskelee tätä asiaa. Ja kun verrataan sitten puolustusmenoja kansantuotteeseen, niin tällä hetkellä Suomi on hyvin kohtuullisella tasolla, 1,4 prosentin tasolla, mutta se nousee nyt tässä hyvin nopeasti kahteen ja puoleen prosenttiin, 2,4 prosenttiin — yksi korkeimpia kansantuotesuuksia asevarusteluun Suomessa, koko Euroopan unionissa ja Euroopassa. Voidaan luonnollisesti edustaja Yrttiahon tavoin vähän pohdiskella sitä, kuinka me olemme voimavarojamme käyttämässä, mitä meille tarkoittaa inhimillinen kehitys, inhimillinen hyvinvointi ja niin edelleen.

19.16 **Heikki Autto kok:** Arvoisa rouva puhemies! Haluan oman kantani tuoda hyvin selväksi, että jos jostain meidän ei pidä tinkiä, niin se on turvallisuus. Aivan toisin kuin edustaja Yrttiaho toi esiin, niin nimenomaan se, että panostamme puolustuksen ylläpitämiseen, tuottaa turvallisuutta. Ei ole tietenkään niin, kuten edustaja Yrttiaho totesi, että nämä hankinnat ovat tuottamattomia, vaan ne tuottavat sitä kaikkein arvokkainta hyödykettä, jolle ei voi laskea hintaa mutta jolla on valtava arvo yhteiskunnalle: turvallisuus, rauha Pohjolas- sa, rauha Euroopassa. Tässä mielessä näen, että on hienoa, että hallitus panostaa nyt tähän Laivue 2020 -hankkeeseen ja vastaa sen tarpeisiin riittävillä määrärahoilla.

Tosiaan haluan vielä myös alleviivata sitä mahdollisuutta, mikä näissä isoissa investoinneissa on, jos onnistumme oikein toimimaan, niin kotimaisen puolustusteollisuuden ja sitä myötä laajemminkin suomalaisen elinkeinoelämän kehittämiseen. Eli ei missään nimessä voi ajatella niin, että nämä rahat ikään kuin vain siirtyisivät jonnekin pois muusta yhteiskunnasta, vaan ne kanavoituvat työnä, toimeentulona mutta myös monenlaisena tuotekehityksenä suomalaisen yhteiskunnan hyväksi ja ennen kaikkea vahvistavat sitä yhteiskuntamme peruskalliota, turvallisuutta, jonka pohjalle sitten kaikki muu hyvinvointi voi rakentua.

19.18 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Ei meidän kannata avata nyt tulospoliittista keskustelua tässä, mutta ihan ymmärtääksemme tätä globaalia turvallisuusjärjestelmää, joka on aina parempi ottaa perspektiiviksi, koska turvallisuus viime kädessä on yhteinen koko maailmassa. Me elämme joukkotuhoaseiden maailmassa tällä hetkellä jo. Edustaja Autto on täysin oikeassa — turvallisuus on aivan ykkösasia. Se on aivan ykkösasia. Nyt on vaan vastattava siihen, ovatko nämä miljardihankinnat, joita me teemme näihin kalustuksiin, jotka nyt on määritelty tässä meille ja on eduskunnalle esitetty, seärkevin, optimaalisin tapa vahvistaa turvallisuuttamme vai voitaisiinko nämä miljardit käyttää aivan toisel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2019 vp

la tavalla. Minä en nyt avaa sitä keskustelua, mutta voin vakuuttaa teille suoraan: joka ikisessä maailman 193 maassa, joissa parlamenteissa käydään — useissa ei käydä — käydään keskustelua turvallisuudesta, lähtökohta on tämä asevarainen turvallisuusajattelu, ja jokainen maa panostaa yhä enemmän ja enemmän pahimmillaan joukkotuhouksiin, joiden suorituskyky on sitten kaikkein maksimaalisin. Tässä suhteessa me olemme kierteessä kiinni, ja nyt meidän täytyisi tietysti miettiä sitä, kun kansainvälisesti tätä asiaa pohtii, että mitkä ovat ne tavat, joilla me itse asiassa vahvistamme aidolla tavalla turvallisuutta. Asevarainen turvallisuusajattelu on aina ongelmissa sen takia, että siinä on vastavoima. Meidän aseemme on uhka jollekin toiselle ja päinvastoin. Enkä puhu Suomen aseista vaan puhun kansainvälisesti näistä aseista. Ja tämän takia täytyisi pystyä kääntämään turvallisuuspoliittinen keskustelu uuteen kulmaan. Sen takia tunnistan edustaja Yrttiahon ongelmanasettelun, vaikka en hänen kanssaan samaa mieltä johtopäätöksistä välttämättä olekaan — tunnistan tämän ongelmanasettelun, ja minusta on aitoa, että me käymme vakavasti tämän keskustelun, mutta ei ehkä juuri tässä yhteydessä.

19.19 Johannes Yrttiaho vas: Arvoisa puhemies! Edustaja Kiljuselta varsin viisaita sanoja tuossa edellä.

Mutta edustaja Autolle vielä näistä oletetuista hyödyistä, joita tällaiset asehankinnat tuottaisivat: Paljonhan puhutaan mahdollisesta teollisesta yhteistyöstä tai vastakaupoista, joita nämä tuottaisivat, mutta esimerkiksi Hornet-hankinnan yhteydessä ei niitä vastakauppoja juuri tullut, vaikka niitä paljon lupailtiin silloin 90-luvun alussa. Samaa pelkään, että HX-hankkeen suhteen tulee käymään. Kyllä kaikki tässä kilpailussa mukana olevat hävittäjät ja niiden valmistus on niin tarkkaan Naton kontrolloimaa, ettei siinä kyllä päästetä Naton ulkopuolisia maita muuta kuin tietenkin maksamaan laskuja. Se lienee valitettava tosiasia. — Kiitos.

19.20 Minna Reijonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tässä meillä nyt on aiheena neljäs talousarvion lisäesitys, ja samoin tuntui, että se tavallinen talousarvio, mikä siellä oli, unohti tämän Itä-Suomen. Missä ovat sieltä Itä-Suomesta nämä isot tiehankkeet? Missä ovat muut väylähankkeet, mitä Itä-Suomikin kaipaa? Tuntuu sille, että Itä-Suomi nyt jää vähän niin kuin nuolemaan näppejään tässä, joten toivoisin, että hallitus panostaisi kuitenkin siihen paikalliseen, alueelliseen politiikkaan ja ei unohtaisi Itä-Suomeakaan. Itä-Suomessakin on hyvin eloisia ihmisiä ja eloisia alueita, niitä pitää ylläpitää vain.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.